

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

РУДИК РОСТИСЛАВ РОСТИСЛАВОВИЧ

Допускається до захисту:
завідувач кафедри
підприємництва, корпоративної
та
просторової економіки
канд.екон.наук, доцент
_____ О.С. Трегубов
« ____ » _____ 2020 р.

**УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА
(НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ПЛАСТМОДЕРН»)**

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма «Економіка підприємства»

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник:
А.В. Воронін, кандидат економічних
наук, доцент кафедри
підприємництва, корпоративної та
просторової економіки,

(підпис)

Оцінка: ____ / ____ / ____
(бали/за шкалою ЕКТС/за національною шкалою)
Голова ЕК: _____
(підпис)

Вінниця 2021

АНОТАЦІЯ

Рудик Р.Р. Управління оборотними активами підприємства (на прикладі ПАТ Пластмодерн). Спеціальність 051 Економіка, Освітня програма «Економіка підприємства». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця, 2020.

У кваліфікаційній роботі досліджено сутність та зміст управління оборотними активами підприємства; розглянуто методи управління оборотними активами; узагальнено теоретичні аспекти сутності ефективного управління оборотними активами підприємства; сучасний стан системи управління оборотними коштами та запасами Пат «Пластмодерн». Зокрема в кваліфікаційній роботі визначено стратегічні фінансові цілі розвитку аналізованого підприємства; проаналізовано ефективність можливих варіантів структури оборотних активів для визначення оптимальної; досліджено ефективність обраного варіанту підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Ключові слова: управління оборотними активами, дебіторська заборгованість, оборотні активи, запаси, грошові кошти та їх еквіваленти, структура оборотних активів, витрати майбутніх періодів.

Табл. 15. Рис. 9. Библиограф.: 72 найм.

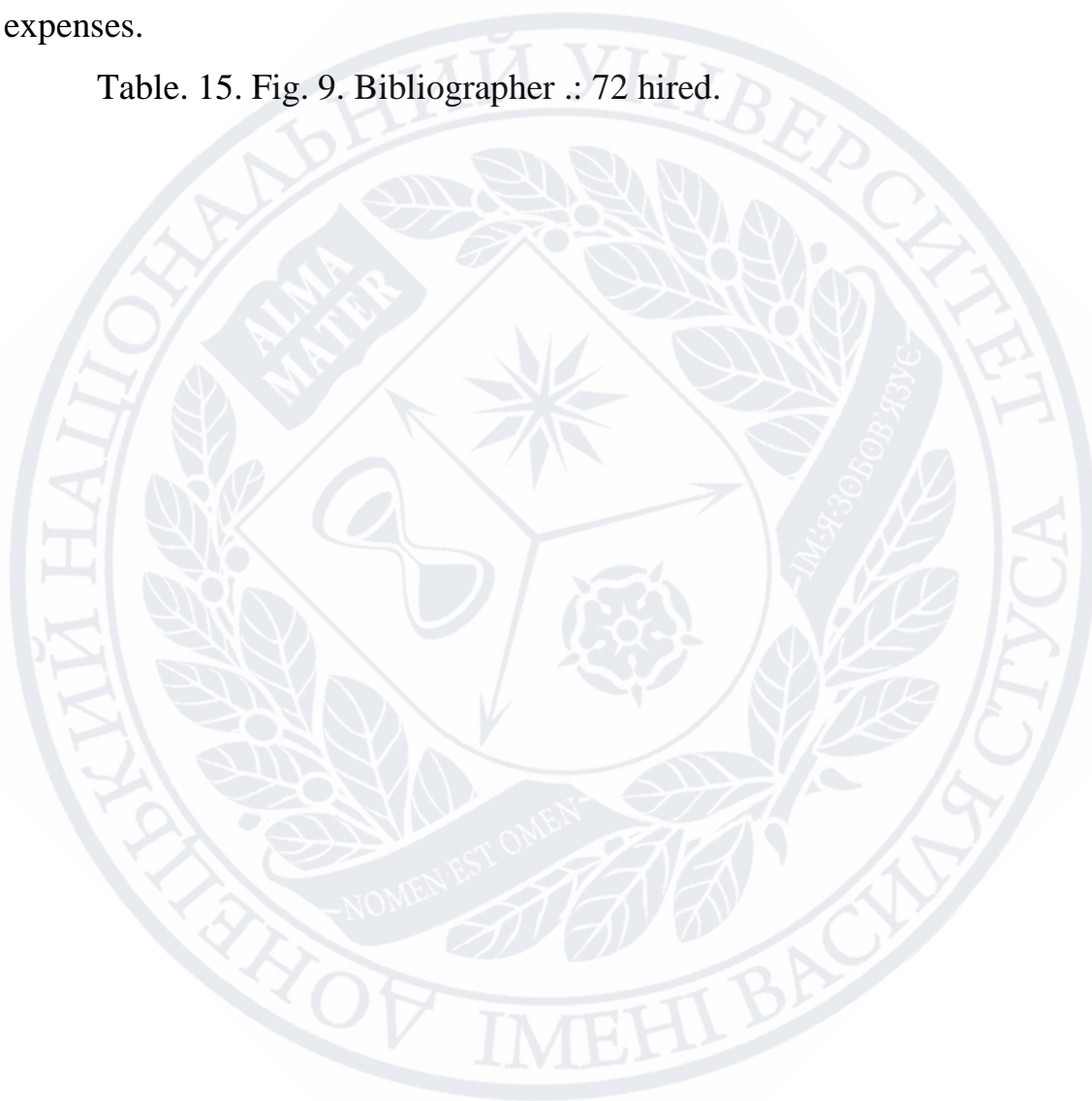
Rudyk R.R. Management of current assets of the enterprise (on the basis of PAT Plastmodern). Specialty 051 Economics, Programme «Economics of Enterprise». Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia, 2020.

The qualification work examines the essence and content of current assets management of the enterprise; methods of current assets management are considered; the theoretical aspects of the essence of effective management of current assets of the enterprise are generalized; the current state of the working capital and inventory management system of PJSC "Plastmodern". In particular, the qualification work identifies strategic financial goals for the development of the

analyzed enterprise; the effectiveness of possible options for the structure of current assets to determine the optimal; the efficiency of the chosen variant of increase of efficiency of use of working capital is investigated.

Key words: current assets management, receivables, current assets, inventories, cash and cash equivalents, structure of current assets, prepaid expenses.

Table. 15. Fig. 9. Bibliographer .: 72 hired.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ	7
1.1 Сутність та значення оборотних активів в загальній діяльності підприємства.....	7
1.2 Особливості управління основними видами оборотних активів.....	14
1.3 Зарубіжні моделі управління оборотними активами.....	26
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ПЛАСТ МОДЕРН».....	33
2.1 Діагностика організаційно-економічного стану підприємства	33
2.2 Аналіз впливу факторів на управління основними видами оборотних активів на досліджуваному підприємстві.....	41
2.3 Оцінка ефективності управління оборотними активами на	50
Розділ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПАТ «ПЛАСТМОДЕРН».....	57
3.1 Шляхи підвищення ефективності управління оборотними активами.....	57
3.2 Визначення стратегічних фінансових цілей ПАТ «Пластмодерн».....	61
3.3 Формування стратегії управління оборотними активами ПАТ «Пластмодерн».....	66
ВИСНОВКИ.....	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ.....	74
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Оборотні активи бере участь у процесі виробництва та є одним з основних питань управління на підприємстві. Нестача запасів оборотних фондів у підприємства призводить до порушення ритмічності його виробництва, зниження продуктивності праці, перевитрати матеріальних ресурсів через вимушені нераціональні заміни та підвищення собівартості продукції, що випускається.

Актуальність теми «управління оборотними активами» полягає, що з забезпечення оборотними активами, їх структури та рівня застосування великою мірою залежить ефективне функціонування і фінансова стійкість підприємств. З огляду на це в систему керування оборотними активами поряд плануванням, нормуванням та обліком входить регулярний аналіз їх складу, динаміки, належності до потреб поточної виробничо-господарської діяльності.

Мета дослідження полягає в аналізі системи управління оборотними коштами та запасами досліджуваного підприємства та розроблення організаційних пропозицій щодо підвищення ефективності їх управління.

Виходячи з поставленої мети, були сформульовані такі **завдання** даної роботи:

- визначити сутність та значення оборотних активів
- вивчити теоретичні аспекти управління оборотними активами підприємства
- розглянути зарубіжні моделі управління оборотними активами
- дослідити організаційно – економічну характеристику об'єкта дослідження
- визначити вплив факторів на управління основними видами оборотних активів на підприємстві
- проаналізувати наявну систему функціонального забезпечення управління оборотними активами
- розробити заходи щодо вдосконалення системи управління оборотними активами
- визначити стратегічні фінансові цілі на підприємстві

- сформулювати стратегію управління оборотними активами на підприємстві

Об'єктом дослідження є оборотні активи на підприємстві.

Предметом дослідження є методика управління оборотними активами підприємства та застосування її в управлінській діяльності.

Інформаційна база. В виконаній роботі викистано методику по створені матриці на основі фінансових стратегій Ж. Франсона й І. Романа, що в свою чергу дало можливість визначити стратегічний напрям фінансової стратегії в залежності від зміни ключових показників його діяльності.

При написанні роботи були використані такі **методи дослідження**: економічного аналізу, бухгалтерського й управлінського обліку, порівняльного аналізу, синтезу, експериментальний.

Практичне значення результатів дослідження полягає в можливості та доцільності їх використання в практичній діяльності ПАТ «Пластмодерн» з метою покращення якості прийняття управлінських рішень щодо управління оборотними активами, що в свою чергу, призведе до підвищення фінансових результатів діяльності та покращення фінансового стану суб'єкта господарювання.

Наукова новизна. В роботі запропоновано модель визначення оптимальної структури оборотних активів з використанням функції пошуку рішення в MS Excel.

Апробація наукових досліджень. За результатами дослідження була опублікована стаття на тему: «Управління оборотними активами на підприємстві» в збірнику наукових праць «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки» (Умань, 2021).

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, 15 таблиць, 9 рисунків, списку використаних посилань із 72 найменувань, 6 додатків. Загальний обсяг роботи становить 80 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

1.1 Суть та значення оборотних активів в загальній діяльності підприємства

На етапі утворення і зростання відносин в сфері економіки шлях побудови надійної ринкової інфраструктури утворює новітні бажання відповідно до механізму створення і застосування фінансових ресурсів, зокрема в тому числі і оборотних активів. Враховуючи що процес виготовлення і збуту продукції має бути укомплектований безперервно, всім підприємствам потрібно мати повноціну запроваджену систему управління оборотними активами, проте це неможливо виконати без освідомлення суті цієї категорії. В ході ознайомлення з даним теоретичним терміном стає можливим знаходження наявних зв'язків між важливих і найбільш впливових факторів виробничо–господарської діяльності. Отож запитання, відносно наукового вивчення та знаходження суті і значимості «оборотних активів» та «управління оборотними активами» все ще є актуальним[24].

Під час розвитку всієї економіки в цілому і окремо української на протязі кожного етапу існує багато різних підходів щодо значення поняття «оборотних активів». Саме формулювання зародилась достатньо недавно – в першій половині двадцятого століття. У структурному наповненні даного терміну і покладена суть якісного управління оборотними активами.

Багато термінів пов'язаних з економічними визначеннями мають багато підходів, «оборотні активи» не є винятковим поняттям. Отже з огляду на це при дослідженні літератури було знайдено різноманітні підходи, щодо поняття суті оборотних активів, це дає можливість ґрунтовно освідомити проблематику об'єкта даної дипломної роботи.

Зачасту оборотні активи визначаються, як механічне об'єднання окремих економічних підкатегорій за відповідною роллю на етапах кругообігу, або як

активів, які на протязі одного циклу виробництва можуть бути трансформовані у гроші[25].

Ключовими законодавчими документами, які зазначають суть оборотних активів є українські та світові стандарти бухгалтерського обліку.

Відповідно до Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» поняття оборотні активи – це «гроші і їхні еквіваленти, що не є обмеженими у використанні, а ще інші активи, призначені для споживання чи реалізації протягом операційного циклу або протягом дванадцяти місяців з дати балансу»[1].

Серед ключових елементів обігових активів відносять (рисунок 1.1):

1. Оборотні фонди (сфера виробництва):
 - а) запаси виробництва
 - б) незакінчене виробництво
 - в) витрати майбутніх періодів
2. Фонди обігу (сфера обігу):
 - а) Готова продукція на складах підприємства
 - б) Готова продукція відвантаження
 - в) Грошові кошти на рахунках
 - г) Грошові кошти в розрахунках
 - д) Дебіторська заборгованість
 - е) Готівкові кошти в касі

Оборотні активи перебувають в постійному русі та проходять стадії кругообігу на підприємстві. В даному обороті знаходяться активи як економічний об'єкт, яким оперує підприємство.

Кругообіг оборотного капіталу відбувається протягом одного операційного циклу (рисунок. 1.2):

- а) грошовий капітал авансується у виробничі запаси,
- б) на етапі виробництва відбувається створення нової продукції, надалі продукція реалізується (можливо на умові комерційного кредиту, що створює утворення дебіторської заборгованості),

в) виручка, яка надійшла за реалізовану продукцію поступає на розрахунковий рахунок і повторно авансується у виробництво.

Рисунок 1.1- Структура оборотних активів підприємства

Відповідно коли підприємство буде функціонувати ефективно, процес кругообігу оборотного капіталу буде в свою чергу забезпечувати неперивність виробничого процесу і збільшення капіталу фірми, так як в такому випадку виручені грошові кошти за продукцію, яка реалізована перевищуватимуть кошти, які авансовані у виробництво[27].

Тому можна побачити, що зважена класифікація оборотних активів займає практичне значення, а не тільки теоретичне, так як надає змогу створити якісну систему обліку і аналізу наявних оборотних активів та їх

руху, а ще забезпечити якісне управління оборотними активами для безперервного етапу виробництва та реалізування створеної продукції.

Рисунок 1.2 - Кругообіг оборотного капіталу підприємства

Суть «оборотних активів» трактується в визначеннях науковців є достатньо дискусійно. А саме, вивчення економічних джерел показує, що достатньо неодноразово термін «оборотних активів» утотожнюється з визначенням «оборотного капіталу» і «оборотних коштів».

Терміни «оборотні активи» і «оборотний капітал» багаторазово вважається одним й тим же, попри це оборотні активи трансформують та втрачають в процесі виробництва фірми, на відміну до оборотних коштів, що тільки авансуються. Ще потрібно виділити, не уся частина авансованих грошових коштів перетворюється у капітал, а тільки та частина, що створює результат в економічній, соціальній та екологічній сферах діяльності. Саме ключову мету в управлінні оборотними активами доцільно визначати так:

створення оптимального обсягів усіх складових, які сприятимуть підвищенню економічної користі підприємства. Значення даної мети можна пов'язати з двома ключовими чинниками. Зпершу, швидка зміна зовнішнього середовища убуовлює ухвалення рішень відповідно до обсягів всіх складових оборотних активів і пропорції між ними, які повинні створювати безперервність діяльності підприємства, а також створювати достатній рівень його ліквідності, платоспроможності. Наступним кроком, управління оборотними активами зобов'язане направлятися на утворення потенційної можливості отримання підприємством грошового прибутку від використання всіх їх складових[3].

Отже, з вище зазначеного слід дійти до висновка, що оборотні активи і оборотний капітал є двома різними категоріями, що описують одні і ті ж самі об'єкти: запаси, грошові кошти, дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові вкладення, проте водночас є різними.

Неправильне уподібнення обігових активів із обіговими коштами заключається у загально прийнятому поділі обігових коштів на обігові фонди також фонд обігу не передбачає врахування складової господарських засобів підприємства, такі як короткотермінові фінансові укладення. До обігових активів віносять матеріальні, також грошові кошти, через це, термін обігових активів є найбільш розшириним, попри термін оборотних коштів.

У наслідок аналізу можна виділити різні твердження учених до суті значення оборотних активів. (Додаток А).

Дані економісти Брейлі Р. та С. Майєр у праці «Принцип корпоративних фінансів» застосовували термін «оборотні активи». До їх думку, оборотними активами - є такі активи, які підприємство в скорому майбутньому намагається трансформувати в грошові кошти. Так, науковці до оборотних активів відносять грошові кошти, короткострокові цінні папери, рахунки щодо отримання, запаси сировини та готової продукції[2].

Подібне твердження «оборотні активи» представленим Зві Боді і Р. Мертоном у книзі «Фінанси», а саме: «.... сума грошових коштів компанії та

всі інші статті балансу, які протягом року передбачатиметься трансформувати у гроші»[3].

Подібним до значення терміну «оборотні активи» представленого Зві Боді і Р. Мертоном є трактування Крейніної М.Н., за яким оборотними активими - є мобільна частка майна підприємства, тому уся вартість цих обігових активів, які з нормальними умовами роботи в період року трансформуються в грошові кошти в результаті отримання прибутку від реалізації, обігу цінних паперів і т.п.[4].

Д Білик. в монографії «Управління фінансами державних підприємств» охарактеризовує значення терміну оборотних активів виробничих підприємств і його подає слідуєчим образом: «оборотні активи виробничого підприємства охарактеризовують частку мобільних активів із часом користування до 1 року, що невимушено виконують його операційну діяльність і внаслідок високого рівня їх ліквідності мають забезпечити його платоспроможність за поточними фінансовими зобов'язаннями»[5]. В представленому визначенні чітко окреслюється економічний зміст оборотних активів і концентрує увага на необхідності погодження їх обсягів з теперішніми зобов'язаннями. Такий підхід є виправданим, проте слід зазначити, що у сучасних умовах господарювання оборотні активи беруть участь як у операційній діяльності підприємств, і в інвестиційній і фінансовій.

Детально розкрито економічну сутність оборотних активів Бланком І.О. у науковій праці «Управління активами». Під оборотними активами автор розуміє сукупність майнових цінностей підприємства, які обслуговують його поточну виробничо-комерційну діяльність і повністю споживаються в період одного операційного циклу[6].

Згідно з П(С)БО 2 «Баланс», оборотні активи – грошові кошти і їхні еквіваленти, не обмежені в користуванні, а ще інші активи, призначені для реалізування чи споживання в проміжку операційного циклу чи дванадцяти – тьох місяців з дати балансу[7].

Дослідивши термін «оборотні активи» слід виокремити кілька теорій вчених відповідно до значення суті цього поняття, відображено на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3 – Підходи до трактування оборотних активів у наукових джерелах

Теоретичне аналізування поняття оборотних активів, що було здійснено, та отримано розширене пояснення цієї категорії створюють основні аспекти у побудові даної дефініції як економічної категорії. Безпомилкове сприйняття суті обігових активів займає значне практичне значення, так як якісне усвідомлення економічної термінології, покращує роботу всіх суб'єктів господарювання, здійснює поміч в спостереженні та виявленні взаємоповязаності між різними чинниками виробничо-господарської діяльності, та в майбутньому надає можливість не тільки ефективно користуватися доступними фінансовими ресурсами, а і створити

вірні економічні прогнози відповідно до доцільного використання та управління оборотними активами підприємства[26].

Тому, узагальнюючи визначення оборотних активів відповідно до П(С)БО 2 «Баланс», а також думок учених, слід стверджувати, що оборотні активи є грошовими коштами і їх еквіваленти, та інші активи направлені у фонди виробництва та фонди обігу, які призначаються для реалізування або використання в період одного циклу чи 12 місяців з дати балансу, які всім розміром переносять свою вартість на вартість виробленої продукції і утворюють безперервність етапу виготовлення і реалізації продукції.

Дане твердження оборотних активів найбільш точно зображає економічну сутність відповідної підкатегорії, указує на час використання поточних активів у виробництві і їхнього значення для утворення безперервного виробництва.

Отже, підсумовуючи існуючі визначення оборотних активів можна дійти до висновка, що:

- 1) є найбільшою мобільною складовою всіх активів підприємства;
- 2) завжди мають поновлюватися та утримуватися потрібному рівні;
- 3) зобов'язані узгоджуватися з розміром поточних зобов'язань;
- 4) мають приносити підприємству економічну користь ;
- 5) управління потрібно виконувати на етапі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

1.2 Особливості управління основними видами оборотних активів

Управління оборотними активами зазвичай зводиться, з однієї сторони, до визначення потрібного значення та правильного складу оборотних активів, проте із другого боку – до визначення розміру та структури джерел їх фінансування.

Доцільно слід розглядати научний підхід, що стосується даного поняття, як «управління оборотними активами», що надасть можливість більш ретельно освідомити його суть (Додаток Б).

Під системою управління оборотних активів слід усвідомлювати сукупність відокремлених, але пов'язаних між собою елементів, що забезпечують цілеспрямований вплив на об'єкт управління, методом реалізування управлінських функцій через використання комплексу методів управління з ціллю утворення потрібного рівня фінансової стійкості, платоспроможності, а також ліквідності фірми.

Потрібно зазначити те, що такі науковці, як З. В. Філатова, А. Г. Ротанова, Ю. О. Швець, А. В. Скворцова, В. Г. Баранова вулику увагу приділяють комбінованому визначенню поняття управління оборотними активами, тобто розглядають його з позиції сукупності взаємозалежних елементів, які впливають на управління. Друга частина авторів (І. А. Бланк В., В. Ковальов, А. М. Поддєрьогін) характеризує управління оборотними активами на підприємстві як повноціну систему заходів, які використовуються для утворення оптимальної структури оборотних коштів на підприємстві, а ще визначення оптимальної структури джерел їх фінансування[8].

Узагальнивши усі наукові підходи до вивчення сутності управління оборотними активами, можна сказати, що система управління оборотними активами – частка загальної фінансової стратегії підприємства, що заключається в побудові потрібного розміру та складу оборотних активів, їх фінансуванні й оптимізації структури.

Систему управління оборотними активами слід визначити як систему цілеспрямованих та погоджених взаємозв'язків серед суб'єктом та об'єктом управління методом виконання функцій управління з використання сформованих методів, засобів, механізмів і фінансово-економічних інструментів аналізу, дослідження, перетворення пов'язаних між собою процесів розподілу, формування, використання, контролю оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, структурою та складом за умови врахування внутрішніх та зовнішніх загроз та з метою підвищення рівня фінансової стійкості[9].

До об'єкта управління оборотними активами можна віднести товарні запаси у процесі формування, реалізації та зберігання, кредити, грошові залишки, дебіторська заборгованість, а також економічні відносини. З розвитком фінансового ринку та подальшою стабілізацією економіки виникає можливість раціонального використання тимчасово вільних грошових коштів підприємств, зокрема: вкладення їх в прибуткові інструменти фінансового ринку. Суб'єктами управління оборотними активами на підприємствах є загальні збори засновників, правління, фінансові і комерційні підрозділи, а також персонал суб'єктів підприємництва, що використовують специфічні методи цілеспрямованого впливу на оборотні активи[10].

Дослідження терміну оборотні активи та процесу їх управління, що було проведено і отримане детальне пояснення даної категорії показують основні аспекти в побудові цього формулювання як економічної категорії. Безпомилкове сприйняття суті оборотних активів займає значне практичне значення, так як правильне прийняття економічної термінології, спрощує роботу всіх суб'єктів господарювання, здійснює поміч в спостереженні і виявленні взаємозалежності серед різних факторів виробничо-господарської діяльності, що у майбутньому надає змогу не тільки ефективно користуватися наявними фінансовими ресурсами, а і створювати раціональні економічні прогнози відповідно до доцільного використання та управління оборотними активами підприємства[11].

Вдосконалення управління оборотними активами підприємств значною мірою залежить від комплексного розгляду мети такого управління, завдань, вирішення яких дозволить досягти поставленої мети, принципів, на яких має базуватися управління ними, функцій, що виконуватимуться у процесі управління, методів, які доцільно застосовувати(рис. 1.4).

До основної мети управління оборотними активами можна віднести:

- 1) визначення обґрунтованої необхідності в оборотних активах, необхідної для здійснення безперервності процесів постачання, виробництва і реалізації продукції;
- 2) забезпечення оборотних активів джерелами фінансування;
- 3) оптимізація обсягу і структури оборотних активів;
- 4) використання можливих низьковитратних способів поповнення оборотних активів в процесі господарської діяльності підприємства;
- 5) визначення оптимального співвідношення між різними джерелами фінансування оборотних активів;
- 6) підвищення ефективності використання оборотних активів.
- 7) організація поточного і перспективного управління оборотними активами, що забезпечує заданий рівень платоспроможності та фінансової стійкості;[12]

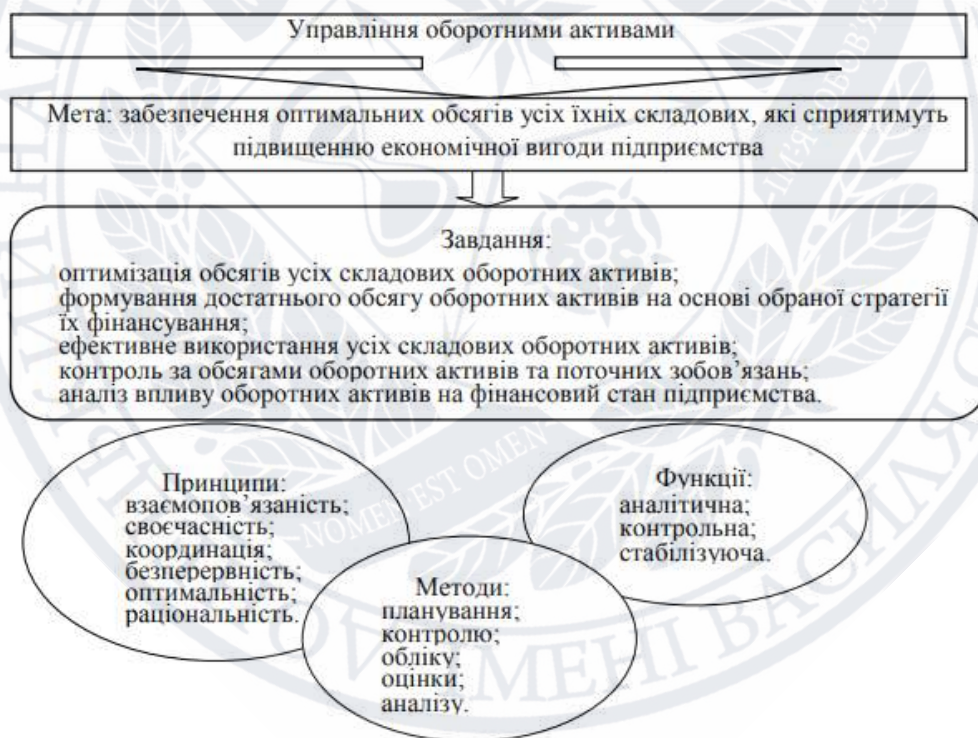

Рисунок 1.4 - Теоретико - прикладні засади управління оборотними активами

Для досягнення поставленої мети, управління оборотними активами зобов'язано бути направлено на вирішення деяких завдань. До таких завдань оборотних активів, які вирішуються на рівні підприємства стосовно належать:

- визначення оптимального обсягу та структури оборотних активів;
- мінімізація витрат на фінансування та підтримку певного їх обсягу;
- управління чистим оборотним капіталом підприємства;
- забезпечення ліквідності та платоспроможності;
- формування оптимального розміру товарно-матеріальних запасів;
- управління дебіторською заборгованістю;
- управління грошовими коштами[13]

Не дивлячись на те що частина оборотних активів в активах підприємств більшою мірою зумовлюється його належністю до певної галузі (приблизно 40-50% активів промислових підприємств є оборотними активами), ключову увагу при управлінні оборотним капіталом приділяють на формування бажаного для підприємства розміру та структури оборотних активів. Розмір оборотних активів повинен бути оптимальним для утворення в довгостроковому періоді постійної виробничої та фінансової діяльності підприємства. Зокрема він зобов'язаний бути оптимальним в розумінні управління поточною діяльністю підприємства (забезпечувати ліквідність та платоспроможність господарюючого суб'єкта на потрібному рівні).

Розподілення завдань управління обіговими коштами на частини відбувається для покращення знаходження рішення та для майбутнього розподілення відповідальності і шляхів стимулювання по підрозділах підприємства, проте управлінською цінністю володіє лише загальне рішення на рівні підприємства загалом. Найкращим рішенням для управління оборотними коштами загалом, як правило, може бути поєднання більш ефективних варіантів для управління окремими блоками наведеної структури (рисунк. 1.5). В свою чергу з огляду на вкрай негативні наслідки глобальної фінансової кризи більш актуально та фінансово значимими рішеннями в сфері управління оборотними коштами будуть рішення, локалізовані в рамках фінансових потоків[14].

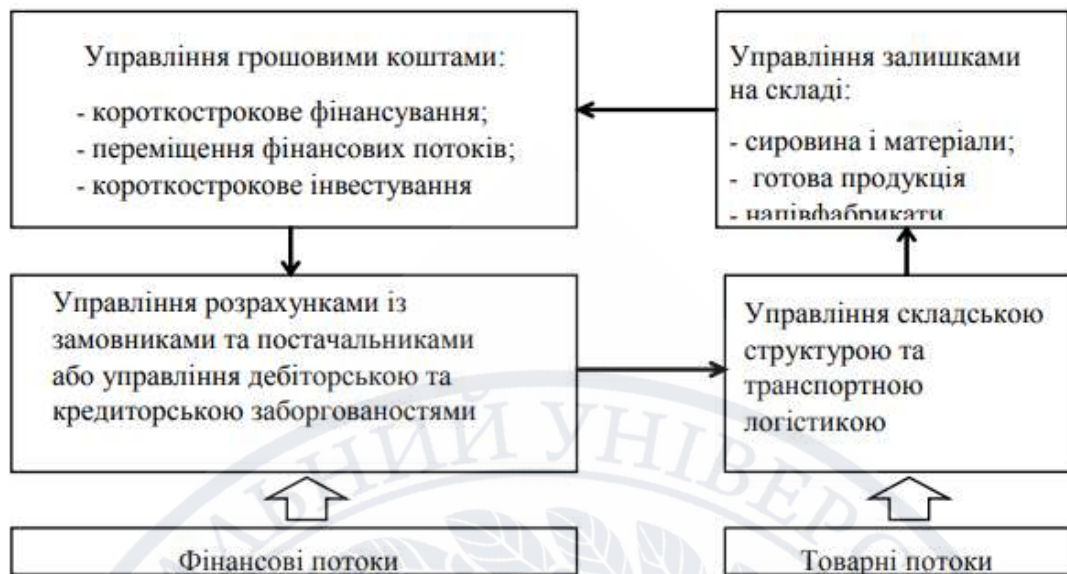

Рисунок 1.5 - Структура управління оборотними коштами

З ціллю та завданням управління оборотними активами дуже тісно пов'язані принципи, на яких відповідний процес зобов'язаний базуватися, та функції, виконання їх дозволить виконати поставлені завдання. Ще потрібно відзначити, що в економічній літературі вчені виділяють принципи, функції управління активами, а принципи та функції управління оборотними активами не обґрунтовуються.

До принципів управління оборотними активами можна віднести наступні:

1. Принцип єдності. Відповідно до цього принципу, управління оборотними активами відбувається у рамках загальної системи управління підприємством, так як будь-яке управлінське рішення безпосередньо має вплив на ефективну діяльність підприємства.

2. Принцип своєчасності. Цей принцип впроваджує всі управлінські рішення до формування та використання всіх складових оборотних активів має прийматися на засаді отримання оперативної вірної інформації та своєчасно.

3. Принцип безперервності. У рамках цього принципу, управління оборотними активами може розглядатися як безперервний процес, який

забезпечує прийняття деяких управлінських рішень, які мають вплив на платоспроможність та ліквідність підприємства.

4. Принцип оптимальності. Відповідно до цього принципу, всі управлінські рішення щодо визначення обсягів оборотних активів та всіх їх складових направляються на їх оптимальне співвідношення.

5. Принцип раціональності. Даний принцип вказує, що всі складові оборотних активів зобов'язані раціонально розміщуватись між стадіями виробничого процесу підприємства[15]

До основних функцій управління оборотними активами можна віднести загальні, але пристосовані до специфіки об'єкта дослідження: контрольну, стабілізуючу, аналітичну (рисунок. 1.6).

Рисунок 1.6 - Основні функції управління оборотними активами

1. Контрольна. Реалізування даної функції пов'язана з утворенням системи постійного контролю за розміром оборотних активів та, у наслідок, за станом ліквідності і платоспроможності підприємства.

2. Стабілізуюча. На етапі реалізації даної функції зобов'язаний створюватись потрібний рівень ліквідності та платоспроможності

підприємства, який є достатньо важливим для його стабільного функціонування і майбутнього зростання.

3. Аналітична. Реалізування даної функції утворює проведення безперервного аналізу становища оборотних активів і усіх його складових, порівняння розміру оборотних активів з поточними зобов'язаннями, дослідження їх динаміки, проведення аналізу факторів, які мають вплив на становище оборотних активів[16].

Успішна реалізація процесу управління оборотними активами значним чином залежить від урахування факторів, які мають вплив на розмір оборотних активів, обґрунтування напрямів та етапів його здійснення. З'ясування зазначених характеристик потребує спочатку дослідження складових оборотних активів[17].

Згідно бухгалтерського балансу до оборотних активів відноситься:

- грошові кошти, які включають гроші в касі підприємства, на розрахунковому рахунку та інших банківських рахунках, у тому числі на валютному рахунку (готівка);
- матеріально – речові цінності, які використовуються у тому чи іншому виді діяльності як предмети праці: сировина і матеріали, комплектуюча продукція, запасні частини, паливо;
- продукти праці: готова до реалізації продукція, товари, напівфабрикати власного виробництва, а також продукція незавершеного виробництва;
- короткострокові фінансові вкладення – вкладення підприємства у короткострокові ліквідні цінні папери (акції, облігації, сертифікати), придбані для отримання доходів у строк, який не перевищує один рік, а також у наданні короткострокових (до року) позик іншим господарським суб'єктам.
- засоби праці, які приносять дохід або які експлуатуються в інших цілях менш 12 місяців, а також основні засоби вартістю менше 1000 грн.;
- дебіторська заборгованість, яка утворюється у вигляді грошових боргів підприємству за відпущені покупцям і замовникам продукцію, товари

(виконані роботи, зроблені послуги) на умовах і за вартістю, обумовлених господарським договором, до моменту їх оплати;[17]

З урахуванням дослідження: дебіторської заборгованості, грошових коштів, поточних фінансових інвестицій, запасів можна констатувати, що ефективне управління оборотними активами великою мірою залежить від врахування особливості кожної їх складової. Саме тому управління оборотними активами вітчизняних підприємств слід здійснювати шляхом реалізації трьох процесів:

- 1) управління дебіторською заборгованістю,
- 2) управління грошовими коштами та поточними фінансовими інвестиціями,
- 3) управління запасами

Ще, слід дійти до висновка, що оборотні активи перебувають в постійному русі, особливості даного руху зумовлені специфікою побудови виробничого процесу організації. Під виробничим процесом слід враховувати час повного обороту усієї суми оборотних активів організації, на етапі якого утворюється заміна деяких його видів.

На початковому етапі обертання оборотні активи в грошових коштах трансформуються у товари, тобто купується ресерзи, зокрема: сировина, матеріали, комплектуючі, що утворюють собою виробничі запаси. Надалі оборотні активи трансформуються в виробничу форму та підприємство отримує незакінчене виробництво (яке повертається у форму запасів), або готову продукцію. Продукція може бути відвантажена, але може мати не виконану оплату, чи лише авансована, у наслідок оборотні активи будуть переходити у дебіторську заборгованість. Коли готова продукція реалізується підприємство отримує грошові кошти, що у подальшому будуть інвестовані, отже перейдуть в розділ короткострокові інвестиції, чи заново розподілені на покупку ресурсів для нового виробничого процесу[27].

До характерної особливості оборотних коштів можна віднести, що коли підприємство нормально функціонує вони не покидають виробничий процес

– оборотні кошти не витрачаються, а переводяться у різні види поточних затрат підприємства.

Із ціллю утворення якісного, цілеспрямованого управління оборотними активами вони мають потребу в певному поділі. Ретельне ознайомлення з елементами, що належать до оборотних активів надає можливість освідомити, що всі вони є особливими та вимагають окремих підходів у управлінні. Задля знаходження найбільшої ефективності роботи усього підприємства необхідно пам'ятати, про те, що тільки комплексна робота в змозі надати результат.

Тому, економічно пояснене поділення оборотних активів є ключовою умовою успішного створення бухгалтерської та управлінської діяльності, так як від цього залежить можливість учасно та точно займатись управлінням оборотних активів, здатність оперативного аналізувати та прогнозувати, що в кінцевому результаті буде впливати на доцільність управлінських рішень.

Управління оборотними активами складає найбільшу частку фінансового менеджменту в усій схемі управління використанням активів підприємства. Це в своє чергу пов'язано з існуванням значної кількості елементів активів, які утворюються за рахунок оборотного капіталу, необхідних індивідуалізації управління. Потрібність знаходження із високою динамікою перетворення видів оборотних активів; високою роллю у утворенні платоспроможності, рентабельності і інших цільових результатів фінансової діяльності підприємства. Також є перелік етапів управління оборотними активами (рисунк. 1.7).

По-перше (І етап) потрібно зробити аналіз використання оборотного капіталу у виробничому процесі підприємства в минулому періоді. Тому потрібно розглянути динаміку загальної величини оборотного капіталу, динаміку склада оборотних активів організації, сформувавшись за рахунок оборотного капіталу. Аналіз склада оборотних активів організації за окремими їх видами надає змогу оцінити їх ліквідність.

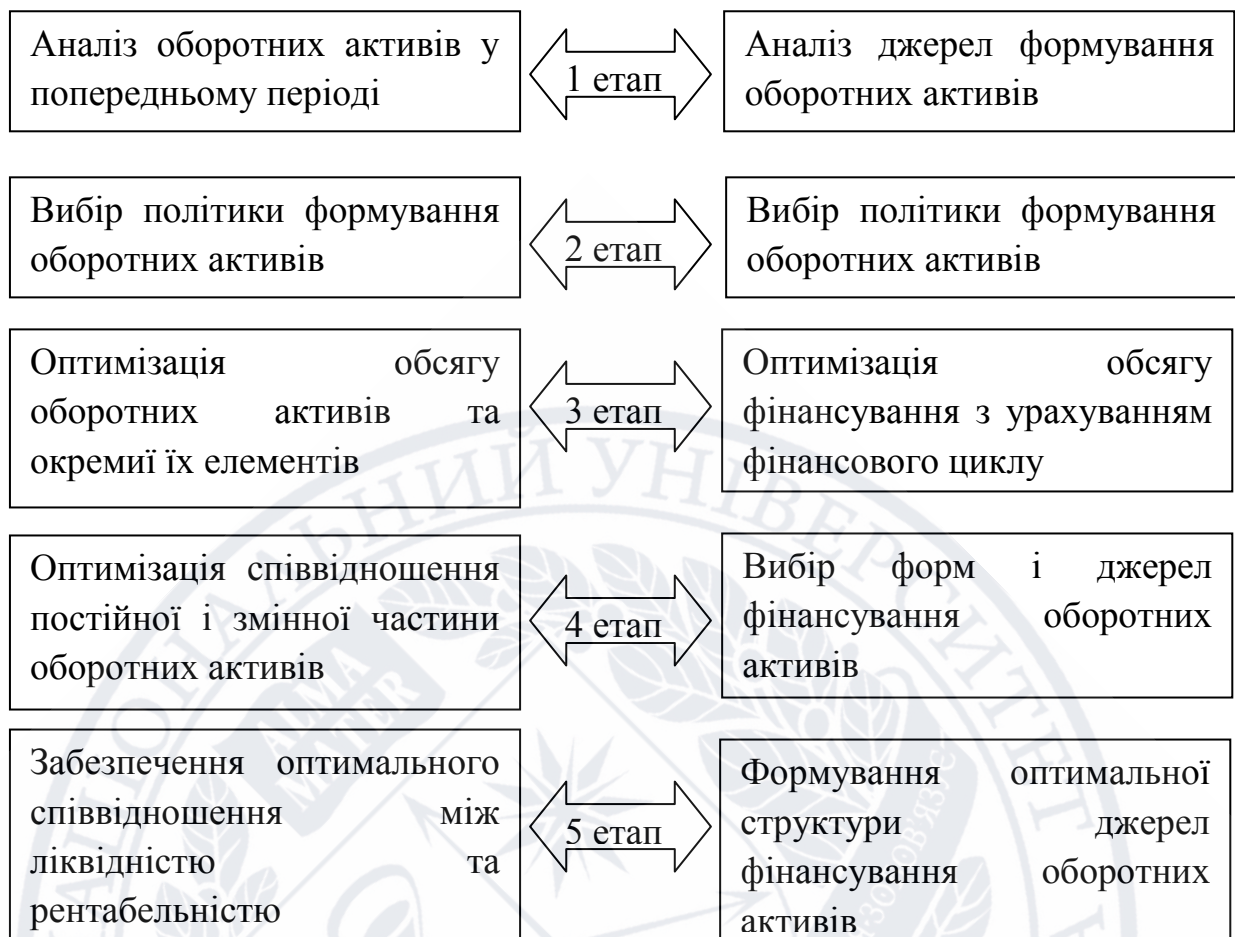

Рисунок 1.7 - Порядок управління оборотними активами підприємства

Отриманий результат дозволяє знайти загальний рівень ефективності управління оборотним капіталом підприємства і знайти головні шляхи його росту в наступному році. На другому етапі (II етап) проходить визначення ключових підходів по формуванн. оборотних активів за рахунок операційного капіталу підприємства.

Теорія фінансового менеджменту передбачає три ключових підхода до формування оборотних активів організації[20]:

- консервативний підхід – спрямований на створення великого обсягу резерва оборотного капіталу на випадок непередбачуваної ситуації в забезпеченні підприємства виробничими ресурсами: сировиною і матеріалами, погіршення умов виробництва, затримки інкасації дебіторської заборгованості і т.д .;

- помірний - направлений на утворення повного забезпечення поточної потреби у всіх видах оборотних активів і утворення нормованих страхових їх об'ємів;
- агресивний - заключається у зменшенні усіх форм страхових резервів за деякими типами активів.

В заключному підсумовуванні усі наведені підходи визначають суму даного капіталу і стан його капіталомісткості по співвідношенні до обсягу виробничої діяльності.

На III етапі відбувається оптимізування обсягу оборотних активів. Така оптимізація зобов'язана слідувати з обраного типу політики побудови оборотних активів, утворюючи заданий стан співвідношення ефективності і ризику використання оборотного капіталу.

Оптимізування співвідношення постійної і змінної частини оборотного капіталу, використовуваних в операційному процесі, належить до IV етапу. Що є фундаментом для управління його оборотністю в ході використання.

На слідуючому, V етапі утворюється забезпечення достатньої ліквідності використовуваних активів, утворених за рахунок оборотного капіталу.

На останньому етапі забезпечується зростання рентабельності оборотного капіталу. Його розмір зобов'язаний створювати певний прибуток при його використанні у виробничо-збутовій діяльності[18].

Складовою частиною процесу управління оборотного капіталу є утворення своєчасного використання тимчасово вільного залишку грошових активів для утворення ефективного портфеля короткотермінових фінансових вкладень. Ціль і характер управління окремими видами оборотних активів, створено за рахунок операційного капіталу, мають значні відмінності.

Адже через це, на підприємстві з великим розміром використаного оборотного капіталу розраховується самостійна політика управління певними видами оборотних коштів (запасами ТМЦ, дебіторською заборгованістю і грошовими активами).

Описані етапи управління оборотними активами надають змогу створювати різні моделі для якісного використання доступних ресурсів відповідного підприємства.

1.3 Зарубіжні моделі управління оборотними активами

Під час управління, щоб утримати свою цілісність та можливість працювати, підприємство зобов'язано відповідати на всі зовнішні і внутрішні впливи належною протидією в потрібний момент. Для достатньо кращого вивчення проблематики ефективного управління потрібно розглядати особливості іноземних моделей управління певними видами оборотних активів, які можна поділити на три основні види:

- моделі управління запасами;
- моделі управління дебіторською заборгованістю;
- моделі управління грошовими коштами.

1. Моделі управління запасами.

Управління запасами, потрібними для виробничого етапу (виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів та готову продукцію), визначає, спочатку, знаходження необхідності у цих запасах, що створює безперервний процес виробництва та реалізацію деяких потреб підприємства у фінансових ресурсах для утворення конкретних видів запасів та їх нормування.

Існує велика кількість різних економіко-математичних моделей управління запасами. В загальному вигляді їх можна розподілити на чотири групи: стохастичні, детерміновані, статистичні та динамічні моделі. Слід розглянути зміст кожної.

До групи стохастичних моделей належать ті, у яких потреба є невизначеною, ймовірнісною величиною. В цих моделей необхідність змінюється на початок кожного даного періода та розподіл потреби за періодами має незалежних характер. При кожній перевірці запасів

визначають готівковий залишок, після чого оформляють замовлення, розмір якого залежить від інтенсивності споживання матеріалів.

Детерміновані моделі включають параметри, які встановлюються досить точно. До них відноситься: ціни, потреба в матеріалах, складські витрати та ін. Модель виражає залежність величини партії від співвідношення певних елементів. Прекрасним представником даної групи є Модель Вілсона[28].

При статичній моделі вибір доцільної стратегії не має визначального значення для управління запасами. Для великих потоків матеріальних цінностей, що володіють невеликою вартістю, зазвичай можна обмежитися приближеними розрахунками, що надає змогу використати статичні моделі[29].

Під час використання динамічної моделі раціональна стратегія поповнення повинна визначатися за допомогою дотримання відповідних умов: розраховуються транспортні витрати по переміщенню від одного етапу на наступний пропорційно кількості матеріалу який було переміщено; витрати з утримання запасів і втрати через дефіцит, що розраховуються по кожному підприємству на протязі кожного окремого періоду. Вони є функцією величини запасу на даному етапі[30].

Найважчим етапом роботи після вибору системи відновлення запасів стає кількісне знаходження обсягу замовлення, а ще інтервалу часу, через який замовлення буде повторюватися. Оптимальний розмір партії товарів, що постачаються, і, відповідно, частота їх завезення залежать від об'єму попиту (обороту), транспортно-заготівельних витрат та витрат на зберігання запасів.

Більшість великих компаній користуються комп'ютерними системами контролю запасів. Після унесення у систему комп'ютера даних про усі типи запасів автоматизовано створюється реєстрація витрат матеріалів і редагування залишків. Коли настає момен відновлення запасів постачальнику через комп'ютерну програму утворюється заказ на нове постачання, а після її отримання відбувається знову редагування залишків.

Інформація системи управління запасами, хоч і має значну практичну значимість, може бути тільки орієнтиром при управлінні товарноматеріальними запасами в умовах нестабільного ринку, характерного для України.

В загальному, при плануванні запасів сировини і матеріалів на підприємстві незалежно від політики управління запасами, що має створюватись менеджерам підприємства, потрібно:

- оцінити вартість і доступність коштів для фінансування придбання запасів;
- проаналізувати та оцінити найбільш вагомі витрати на утримання запасів, зокрема витрати на фінансування, страхування, складування та можливі втрати в результаті старіння й псування запасів;
- врахувати сезонну доступність сировини та сезонні коливання обсягів виробництва;
- визначити оптимальний розмір закупки сировини чи матеріалів з урахуванням як витрат на зберігання запасів, так і можливої економії від зниження ціни сировини чи вартості доставки при збільшенні розміру закупки;
- визначити мінімальний обсяг страхового запасу, який буде достатнім для забезпечення безперебійної роботи підприємства в умовах нерівномірного постачання та збуту.

2. Моделі управління дебіторською заборгованістю.

Засоби в дебіторській заборгованості говорять про тимчасове виведення коштів з обороту фірми, що створює додаткову необхідність у ресурсах, і може призвести до напруженого фінансового стану. Дебіторська заборгованість може бути припустимою, тобто обумовленої діючою системою розрахунків, і неприпустимою, що свідчить про недоліки фінансово-господарської діяльності.

Іноземні економісти в сфері корпоративних фінансів стверджують, що управління дебіторською заборгованістю, спочатку заключається у розробленні раціональної кредитної політики, дана політика повина бути

націлена на вибір оптимальних для даного підприємства термінів кредитування, кредитних інструментів, розмірів та часу дії знижки[22].

До видів дебіторської заборгованості належать:

- а) заборгованість учасників за внесками до статутного капіталу;
- б) розрахунки за отриманими векселями;
- в) розрахунки з дочірніми підприємствами, з бюджетом, з персоналом за іншими операціями;
- г) товари відвантажені;
- д) розрахунки з дебіторами за товари і послуги;
- е) анонси, видані постачальникам і підрядникам;
- ж) розрахунки з іншими дебіторами[31].

Кошти у відвантаженій продукції становлять значну частку усієї дебіторської заборгованості на підприємствах, що займаються виготовленням продукції.

Кошти в товарах відвантажених утворюються неминуче, так як готова продукція, що знаходиться на складі, у встановлені договірні терміни відвантажуються споживачам.

Щоб управляти дебіторською заборгованістю підприємствам в українських економічних реаліях можна використовувати такі прийоми:

1. Виключення з числа партнерів підприємства дебіторів з високим рівнем ризику.
2. Періодичний перегляд граничної суми кредиту.
3. Використання можливості оплати дебіторської заборгованості векселями, цінними паперами.
4. Формування принципів здійснення розрахунків фірми з контрагентами на майбутній період.
5. Виявлення фінансових можливостей надання фірмою товарного (комерційного) або споживчого кредиту.

6. Визначення можливої суми оборотних активів, які відволікаються у дебіторську заборгованість за товарним і споживчим кредитом, а також за виданими авансами.
7. Формування умов забезпечення стягнення дебіторської заборгованості.
8. Формування системи штрафних санкцій за прострочення виконання зобов'язання контрагентами - дебіторами.
9. Визначення процедури стягнення дебіторської заборгованості.

При оцінюванні загальної заборгованості підприємству його контрагентів не слід забувати про випадки прихованої дебіторської заборгованості, що виникають при розрахунку підприємства з постачальниками на умові передоплати.

3. Моделі управління грошовими коштами.

Основною умовою оптимізування грошових потоків є їх визначення відповідно до ключових видів діяльності підприємства, вивчення факторів, які мають вплив на їхній об'єм, та методи їх оптимізації.

Моделі оптимізації грошових потоків на підприємстві, враховують такі положення:

- модель оптимізації в часі – розробка графіка закупівлі ресурсів, податкових платежів, матеріалів і урівноваження їх з часом реалізації продукції, встановлення етапів здійснення розрахункових операцій;
- модель оптимізації поточних товарних запасів передбачає використання моделі Вілсона (алгоритм, який розраховує оптимальний розмір товару, що замовляється, і який дозволяє зменшити до мінімуму загальні змінні витрати, пов'язані з замовленням та збереженням запасів);
- модель управління ліквідністю передбачає користування моделлю Баумоля – Тобіна (алгоритм, що дозволяє знайти оптимальну частоту поновлення та оптимальний об'єм залишку коштів, при яких загальні втрати будуть найменшими);

- модель максимізації чистого грошового потоку – зростання ефективного використання ресурсів та збільшення швидкості фінансового циклу підприємства;

- модель оптимізації середнього залишку грошових активів передбачає використання моделлю Міллера – Орра (алгоритм, що дозволяє оптимізувати розмір середнього та найбільшого залишку грошових активів підприємства при врахуванні обсягу його платіжного обороту та вартості обслуговування короткострокових фінансових вкладень);

- модель оптимізації за обсягами – залучення стратегічних інвесторів із ціллю зростання розміру власного капіталу, проведення додаткової емісії акцій, продаж частки фінансових інвестиційних інструментів та здавання в оренду обладнання, споруд, які не задіяні у використанні;

- модель визначення оптимізації залишку грошових активів передбачає використання моделі Стоуна (алгоритм, що надає змогу визначити величину верхньої грошової межі, двоконтрольні та внутрішні ліміти грошових активів)[23].

Управління грошовими активами або залишком коштів, весь час знаходиться у управлінні підприємства, складає невід'ємну частку функцій загального використання оборотного капіталу. Величина залишка грошових активів, якими оперує підприємство на етапах господарчої діяльності, визначає стан його абсолютної платоспроможності, впливає на час виробничого циклу, та також охарактеризовує деякою мірою інвестиційний потенціал здійснення підприємством короткострокових фінансових інвестицій за рахунок оборотного капіталу.

Якщо брати до уваги ключову ціль використання оборотного капіталу на етапі здійснення управління грошовими активами утворюється відповідна фінансова політика. В час формування даної політики слід врахувати, що вимоги утворення постійної платоспроможності підприємства встановлюють потребу в утворенні високого активу грошових активів, одже слідує ціллі збільшення до максимуму їх середнього залишка у межі фінансових

можливостей організації. дивлячись з іншої сторони, слід урахувати, що грошові активи організації при їх збереженні схильні до втрачання реальної вартості внаслідок інфляції, це потребує ефективного та раціонального їхнього використання задля росту вартості в майбутніх роках[32].

Висновки розділу 1

Отже, під час написання першого розділу було сформульовано суть оборотних активів як сукупність майнових цінностей, інвестованих підприємством в поточні операції з ціллю створення безперервного процесу виробництва і реалізації продукції протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу. А також визначено поняття управління оборотними активами як частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, їх фінансуванні й оптимізації структури.

Найважливішим елементом управління оборотними активами є науково обґрунтована оптимізація їхнього обсягу. У цих цілях вирішуються завдання по мінімізації витрат на запаси та по поверненню та оптимізації дебіторської заборгованості. Правильне вирішення цієї потреби має велике економічне значення, тому що встановлюється постійно необхідна оптимальна сума власних оборотних активів, що забезпечує стійкий фінансовий стан підприємства.

Для більш кращого вивчення проблематики ефективного управління оборотними активами було розглянуто особливості іноземних моделей

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «ПЛАСТ МОДЕРН»

2.1 Діагностика організаційно-економічного стану підприємства

Науково-виробнича фірма "Пластмодерн" була створена фахівцями науково-дослідного відділу інституту УкрНДІпластмаш. Головними напрямками діяльності цього флагмана полімерного машинобудування були розробка і впровадження новітніх технологій та обладнання для виробництва пластмас, гуми та штучної шкіри. Інноваційні проекти вчених та інженерів вдосконалювалися в процесі їх випробувань та впровадження у виробництво, чому сприяли творчі зв'язки з колективами столичного заводу «Більшовик» та інших підприємств галузі. Проте з розпадом СРСР інститут поступово втратив не тільки статус головної організації галузі полімерного машинобудування, а й засоби для існування. Саме тоді, в 1991 році, групою його провідних фахівців була заснована компанія «Пластмодерн». Її продукція незмінно відзначається високим технічним рівнем та відмінною якістю, вона поширена на ринках багатьох країн[33].

Наприкінці 1992р. була встановлена лінія з виробництва сільськогосподарської плівки, а до кінця 1993 р. в компанії вже працювало чотири лінії з виробництва плівки, в 1994 р. обсяг реалізації становив 101000 гривень на місяць. З 1996 р. фірма за власною технологією почала виробництво полівінілбутиральної плівки для виробництва скла триплекс, основна частина якої експортувалася, а нині використовується для власного виробництва стекол. З початку 1998 р. ПАТ «Пластмодерн» за вдосконаленою технологією, налагодило виробництво молочної тришарової плівки.

Свою діяльність НВФ "Пластмодерн" починило з колективом з 4-х осіб, сьогодні ж працює 320 робітників, 26 інженерів (з них 9 кандидатів технічних наук), 18 конструкторів. Кадрова програма підприємства

срямована на підвищення рівня кваліфікації працівників та забезпечення її відповідності операційним потребам. Рівень кваліфікації працівників забезпечується через самоосвіту. Організаційна структура підприємства побудована за лінейним принципом[33]:

- 1) керівник підприємства
- 2) заступники за напрямками діяльності
- 3) функціональні служби і підрозділи.

Отже, диференціація функцій управління в даній організації говорить про наявність функціональної структури управління.

Відповідно до звіту про фінансові результати (Додаток В) витрати на оплату праці в 2018 році становили 2508 тис. грн., 2019 р. – 2824 тис. грн., 2020 році – 2876 тис. грн.

Також була здійснена оцінка організації забезпечення умов ефективної і безпечної праці на робочих місцях та вивчено основні документи, що регламентують охорону праці та техніку безпеки. Всі працівники виробничого цеху проходять інструктаж та підтверджують це підписом в журналі техніки безпеки. Працівники працюють згідно своїх посадових інструкцій і правил внутрішнього трудового розпорядку, які регламентують обсяг прав та обов'язків кожного працівника на даному підприємстві.

Нині ПАТ "Пластмодерн" є одним з найбільших виробників полімерних матеріалів. Наразі «Пластмодерн» має виробничу базу площею біля 10 000 квадратних метрів та парк різноманітного полімерного обладнання загальною продуктивністю 1500 тонн за місяць, що робить компанію одним з найбільших в Україні підприємств з переробки полімерних матеріалів.

До напрямів діяльності підприємства можна віднести:

- виробництво полімерних матеріалів різного призначення,
- комплектація виробництв з виготовлення виробів із пластмас методом екструзії.

Фірма проектує та комплектує такі безвідходні виробництва з переробки полімерів у різні вироби у вигляді технологічного регламенту та набору сучасного устаткування, що працює в повному автоматичному безперервному режимі:

- виробництво металополімерного шиферу МЕТАПЛАСТ;
- виробництво набору багат шарових під покрівельних плівок, у тому числі армованих поліпропіленовою сіткою,
- виробництво теплоізоляційних плит з полістиролу методом екструзії;
- виробництво тришарових поліетиленових плівок різного призначення: термоусадочних, чорно-білих і білих молочних, сільськогосподарського призначення, під покрівельних, мембранних, для ламінації тощо,
- виробництво тришарових полістирольних поліпропіленових термоформувальних стрічок та листів;
- виробництво стретч-плівок рукавним і плоскощілинним методом екструзії,
- виробництво труб напірних для гарячого то холодного водопостачання, труб для газорозподільних систем безнапірних,
- виробництво плівки полівінілбутиральної і стекол ТРИПЛЕКС,
- виробництво гранул, агломерату та дробленки з полімерних відходів[33]

У технологічному регламенті кожного виробництва закладено нові технології процесів, які забезпечують явну економічну вигоду в порівнянні з існуючими.

Продукція «Пластмодерн» користується широким попитом в усіх сферах господарювання, пов'язаних з індивідуальним та груповим пакуванням, в тому числі харчових продуктів, кондитерських виробів, напоїв, склотари, будівельних матеріалів, а також в сільському господарстві та будівництві. Постійна інноваційна та дослідницька діяльність дозволяє підприємству задовольняти широкі потреби у полімерних матеріалах як для виробництва, так і для повсякденного життя.

- а) Компанія безпосередньо виробляє:
- б) Плівка термозбіжна

- в) Стретч плівка
- г) Плівка пакувальна, з кольоровим друком,
- д) Плівка полівінілбутираль
- е) Плівка теплична, стабілізована
- ж) Крапельна стрічка AQUASTREAM
- з) Плівка для мульчування ґрунту, з отворами
- и) Плівка для мульчування ґрунту, рукав
- к) Касети для вирощування розсади
- л) Плівка нестабілізована, рукав, 1 сезон
- м) Плівка технічна
- н) Плівка з антистатиком
- о) Металополімерний шифер Метапласт
- п) Труба водопровідна
- р) Труба технічна

Компанія експортує товари в наступні країни: Україна, Білорусь, Грузія, Казахстан, Литва, Молдова, Росія, Узбекистан.

На підприємстві впроваджена та використовується система менеджменту якості, відповідно до Міжнародного стандарту: ISO 9001:2008, в наступних галузях:

- а) переробка полімерних матеріалів;
- б) виробництво пакувальних плівок;
- в) виробництво будівельних та сільськогосподарських плівок;
- г) виробництво поліетиленових труб;
- д) виробництво металополімерного шиферу[33].

ПАТ «Пластмодерн» відноситься до переробних підприємств. На підприємстві обробляють сировину й матеріали, виготовлені на переробних підприємствах в основному на підприємствах хімічної промисловості. Використовується у виробничому процесі поліамід, поліетилен, поліпропілен та ін.

Зміст управління економічним станом підприємства заключається в ефективному використанні фінансового механізму для досягнення поставлених стратегічних і тактичних цілей виробництва.

Даною системою управління здійснюється керівництвом, а саме: директор та головний бухгалтер. Система управління фінансами призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів із метою позитивного впливу на кінцеві результати виробництва.

Головними завданнями управління економічним станом на ПАТ «Пластмодерн» для керівників є:

- виявлення фінансових джерел розвитку виробництва;
- визначення ефективних напрямків інвестування фінансових ресурсів;
- раціоналізація операцій з цінними паперами;
- налагодження оптимальних відносин із фінансово-кредитною системою, суб'єктами господарювання.

Відповідно до звіту Публічного акціонерного товариства «Пластмодерн» про власний капітал за 2018-2020 роки (див. табл. 2.1) чітко видно, що зареєстрований капітал, додатковий капітал та резервний капітал не змінилися та становлять відповідно 901 тис. грн., 1 тис. грн. та 225 тис. грн.. Також можна констатувати, що з кожним роком на підприємстві у структурі власного капіталу зростає нерозподілений прибуток, так в порівнянні 2019р./2018р. він зріс на 468 тис. грн.(57,7%), а в порівнянні 2020р./2019р. зріс на 338 тис. грн.(26,42%). Отже, як можна побачити всього власний капітал в період з 2018-2020рр. зріс на 806 тис. грн., та становив на кінець 2020 року 2744 тис. грн..

Відповідно звітів про рух грошових коштів (Додаток В) видно, що надходження від реалізації продукції на ПАТ «Пластмодерн» за 2018 рік складали 36873 тис. грн., 2019 р. – 36324 тис. грн., 2020 р. – 38900 тис. грн.. З зазначених даних можна побачити, що надходження були найбільшими в 2020 рік, та зросли в порівнянні з 2018 роком на 2027 тис. грн.. Також можна констатувати, що з 2018 року по 2020 рік обсяг отриманих позик зменшився з

820 тис. грн. до 400 тис. грн., а витрати на їх погашення та виплату відсотків підприємством відповідно зменшились з 833 тис. грн. до 7 тис. грн..

Таблиця 2.1 - Власний капітал Пластмодерн

Показник	2018	2019	2020	абсолютне відхилення		відносне відхилення	
				2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Зареєстрований (пайовий) капітал	901	901	901	0	0	0	0
Додатковий капітал	1	1	1	0	0	0	0
Резервний капітал	225	225	225	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	811	1279	1617	468	338	57,70	26,42
Усього	1938	2406	2744	468	338	24,14	14,04

Надходження від повернення авансів згідно звіту підприємства в період з 2018-2020 роки збільшились на 3 тис. грн., з цього можна зробити висновок, що аванси вносяться. Також інші надходження в період з 2018-2020 роки збільшились на 14 тис. грн. Витрати на оплату товарів зростали на протязі кожного розглянутого року, станом на 2018р., 2019р., 2020р., витрати становили відповідно 31955 тис. грн., 33055 тис. грн., 33716 тис. грн. Витрати на оплату праці порівняно з 2018 роком у 2020 році збільшились на 249 тис грн. та становлять 2309 тис. грн., що складає 6,84% від загальної кількості витрат на оплату товарів (робіт, послуг) це пов'язано з постійним підняттям підприємством зарплати своїм працівникам. Витрати на відрахування на соціальні заходи, зобов'язань з податків та зборів, витрати на оплату зобов'язань з податку на прибуток, податку на додану вартість, зобов'язань інших податків та зборів, авансів зросли в 2020 році на 1512 тис. грн. в порівнянні з 2018 роком.

За звітами про рух коштів у результаті інвестиційної діяльності можна побачити, що підприємство отримало надходження від отриманих відсотків в кожному з аналізованому році, зокрема: у 2018р. – 8 тис. грн., 2019р. – 2 тис. грн., 2020р. – 3 тис. грн..

Говорячи про позики як метод отримання додаткових коштів з кожним роком зменшуються: в 2018 році даний показник складав 1140 тис. грн., 2019 році – 400 тис. грн., а вже в 2020 році – 50 тис. грн., зменшення суми отриманих позик за аналізований проміжок часу на 1090 тис. грн. показує, що підприємство стає з кожним роком все більш фінансово незалежним.

Відповідно до звіта про фінансові результати ПАТ «Пластмодерн» та розрахунка показника прибутковості акцій, можна побачити, що середньорічна кількість простих акцій незмінна та становить 90060 шт., отже, додаткової емісії не відбувалося. Беручи до уваги дохідність акцій, тобто чистий прибуток на одну просту акцію слід сказати, що найменшим був в 2018р. – 1,48, а найбільшим в 2019р. – 5,2 та в 2020р. становив 3,75.

Ефективне використання основних засобів підприємства можна досягти за допомогою розрахунку коефіцієнту зносу та коефіцієнта придатності, використовуючи дані відображені в таблиці 2.2.

За допомогою коефіцієнта зносу основних засобів можна зрозуміти, наскільки амортизовані основні засоби, тобто яким чином профінансована їхня можлива майбутня заміна по можливості зносу. Говорячи про коефіцієнт придатності основних засобів – слід зазначити, що даний коефіцієнт дорівнює співвідношенню залишкової вартості до їхньої повної первісної вартості.

Дані коефіцієнти розраховуються за формулою:

Коефіцієнти зносу ($K_{зн}$):

$$K_{зн} = \text{Амортизація} / \text{Первісна вартість основних засобів} \quad (2.1)$$

$$K_{зн}(2018) = \frac{623}{2135} = 0,29$$

$$K_{\text{зн}}(2019) = \frac{749}{2166} = 0,35$$

$$K_{\text{зн}}(2020) = \frac{833}{2188} = 0,38$$

Коефіцієнти придатності (К прид):

$K_{\text{прид}} = \text{Залишкова вартість осн. засобів} / \text{Первісна вартість осн. засобів} (2.2)$

$$K_{\text{прид}}(2018) = \frac{1512}{2135} = 0,7$$

$$K_{\text{прид}}(2019) = \frac{1417}{2166} = 0,65$$

$$K_{\text{прид}}(2020) = \frac{1355}{2188} = 0,62$$

Таблиця 2.2 - Ефективність використання основних засобів підприємства

Показники	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
				2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Амортизація (тис. грн.)	623	749	833	126	84	20,22	11,21
Первісна вартість ОЗ(тис. грн.)	2135	2166	2188	31	22	1,45	1,02
Залишкова вартість ОЗ(тис. грн.)	1512	1417	1355	-95	-62	-6,28	-4,38
Коефіцієнти зносу	0,29	0,35	0,38	0,06	0,03	20,69	8,57
Коефіцієнти придатності	0,7	0,65	0,62	-0,05	-0,03	-7,14	-4,62

На основі розрахованого коефіцієнту зносу в період з 2018-2020 роки спостерігалась тенденція до зниження рівня придатності основних фондів підприємства, що характеризує погіршення технічного стану машин та обладнання. Коефіцієнт зносу основних фондів збільшується з кожним роком, що негативно впливає на виробництво, проте даний коефіцієнт не

перевищує значення в 0,5. Тому можна стверджувати, що даний коефіцієнт знаходиться в допустимих межах.

Розглядаючи коефіцієнт придатності зберігається тенденція до його зменшення з кожним роком, проте даний показник не менше 0,62, що говорить про достатньо добрий технічний стан основних засобів.

Отже на снові вище розрахованих коефіцієнтів можна зробити висновок, що основні фонди є не застарілими та не зношеними,

Підприємство перебуває на третьому місці у конкурсі бізнес-проектів ЄБРР, також підприємство отримало дипломом переможця національного бізнес-рейтингу у номінації «Лідер галузі», дипломом за участь у міжнародній науково-практичній конференції «Стан та розвиток машинобудування, технологій у виробництві та переробці пластмас», дипломами за активну участь у виставках і ярмарках.

2.2 Аналіз впливу факторів на управління основними видами оборотних активів на досліджуваному підприємстві

Для забезпечення управління оборотними активами на достатньому рівні необхідно виконати аналіз їхньої структури, а також розвитку їх динаміки. Зокрема даний аналіз надає можливість управляючим даного підприємства з вироблення виробів з пластмас встановлювати розмір як абсолютного так й відносного приросту чи зниження найбільшої мобільної частки майна. Зростання оборотних активів говорить про зростання діяльності підприємства, проте важливо, за рахунок яких саме статей у балансі відбувається зменшення або зростання оборотних активів.

На основі Додатка Д (звіту про фінансовий стан) за 2018-2020 рр., отримаємо такі дані наведені в таблиці 2.3.

Провівши аналіз даних зображених у таблиці 2.3, можна дійти до висновка про те, що у проміжку часу в період з 2018-2020 роки майже усі оборотні активів зростали крім таких: дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги; дебіторська заборгованість за

розрахунками: з бюджетом, у тому числі з податку на прибуток; грошові кошти та їх еквіваленти; рахунки в банках.

Таблиця 2.3 - Динаміка руху оборотних активів на ПАТ «Пластмодерн» (тис. грн.)

Види оборотних активів	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн..		Відносне відхилення, (%)	
				2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Запаси	2796	4404	4505	1608	101	57,51	2,29
Виробничі запаси	1640	3322	2956	1682	-366	102,56	-11,02
Готова продукція	1079	992	1450	-87	458	-8,06	46,17
Товари	77	90	99	13	9	16,88	10,00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2458	2784	2318	326	-466	13,26	-16,74
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	67	0	27	-67	27	-	-
у тому числі з податку на прибуток	29	0	15	-29	15	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	323	448	625	125	177	38,70	39,51
Грошові кошти та їх еквіваленти:	825	494	310	-331	-184	-40,12	-37,25
Готівка	11	8	19	-3	11	-27,27	137,50
Рахунки в банках	814	486	291	-328	-195	-40,29	-40,12
Витрати майбутніх періодів	4	4	4	0	0	0,00	0,00
Інші оборотні активи	6	24	21	18	-3	300,00	-12,50
Разом	6479	8158	7810	1679	-348	25,91	-4,27
Баланс	9495	10999	10585	1504	-414	15,84	-3,76

Тому, слід дійти до висновка про зростання кількості запасів, які виросли на 1608 тис. грн. у порівнянні 2019/2018 років та на 101 тис. грн. в порівнянні 2020/2019 років, що становить 57,51% та 2,29% відповідно. Розглядаючи дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги можна побачити, що найбільшою вона була в 2019 році (2784 тис. грн.), а найменшою в 2020 році (2318 тис.грн.). Також можна зауважити, що з

кожним роком на підприємстві зменшується кількість грошових коштів та їх еквівалентів, так в порівнянні 2018/2018рр. вони зменшились на 331 тис. грн., що складає 40,12%, а в порівнянні 2020/2019рр. відбулось зменшення на 184 тис. грн.(37,25%).

Оборотніми активами, які залишаються незмінними у розрізі аналізованих років витрати майбутніх періодів, які становлять в кожному з аналізованих років 4 тис. грн.

Ще виконано аналіз значення частини кожного з оборотних активів в загальній їх кількості, це дозволить покращити їх стан у майбутньому плануванні (див. табл. 2.4).

Таблиця 2.4 - Питома вага складових оборотних активів у загальній їх кількості на ПАТ «Пластмодерн» (%)

Види оборотних активів	Частка в оборотних активах, %			Абсолютне відхилення, тис. грн..		Відносне відхилення, (%)	
	2018	2019	2020	2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Запаси	43,15	53,98	57,68	10,83	3,70	25,09	6,85
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	37,94	34,13	29,68	-3,81	-4,45	-10,05	-13,03
Дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом	1,03	0,00	0,35	-1,03	0,35	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	4,99	5,49	8,00	0,51	2,51	10,15	45,73
Грошові кошти та їх еквіваленти	12,73	6,06	3,97	-6,68	-2,09	-52,44	-34,45
Витрати майбутніх періодів	0,06	0,05	0,05	-0,01	0,00	-20,58	4,46
Інші оборотні активи	0,09	0,29	0,27	0,20	-0,03	217,68	-8,60
Разом	100,00	100	100				

На основі отриманих даних потрібно не можна сказати, що структура оборотних активів на аналізованому підприємстві є достатньо різноманітною. Так, з огляду на 2020 рік найбільшу частку обсягу оборотних активів складали запаси, що складають 57,68% від усього обсягу оборотних активів

ПАТ «Пластмодерн», що є найвищим відсотком за аналізований проміжок часу. Другим елементом по розміру, який займає значиму частину оборотних активів є дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, яка складає станом на 2020 рік 29,68%, що є найменшим показником в період з 2018-2020 роки, тому можна стверджувати що спостерігається тенденція до зменшення. А от витрати майбутніх періодів та інші оборотні активи займають найменшу питому вагу складових оборотних активів 0,05% та 0,27% відповідно, станом на 2020 рік.

Для зручнішого представлення структури оборотних активів створено рисунок 2.1.

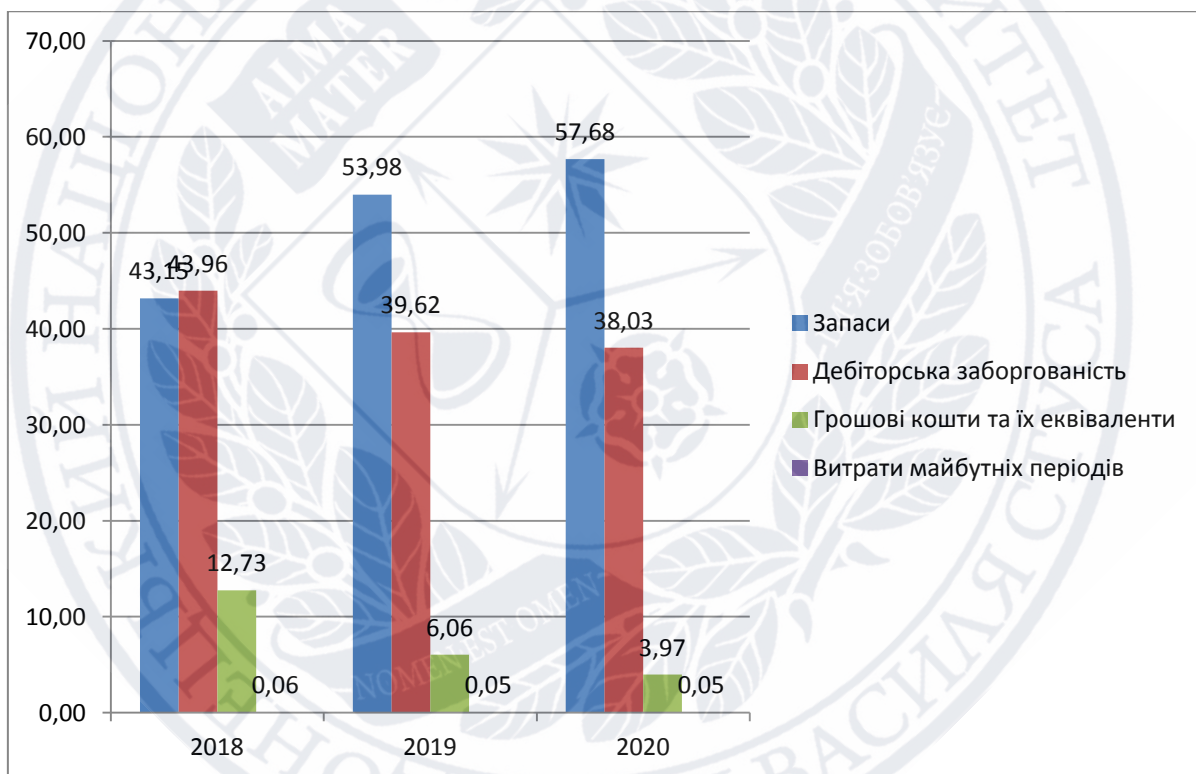

Рисунок 2.1 – Зміни у структурі оборотних активів публічного акціонерного товариства «Пластмодерн»

Оцінивши зміни в обсязі і структурі оборотних активів на рисунку 2.1, спостерігається, що частка запасів з кожним роком збільшується. Так станом на 2018 рік запаси склали 43,15%, а на 2020 рік 57,68% це говорить про розширення масштабів діяльності підприємства та про прагнення захистити кошти від знецінювання внаслідок інфляції. Говорячи про динаміку

зменшення частки дебіторської заборгованості можна стверджувати, що на ПАТ «Пластмодерн» присутня системи управління цим видом оборотних активів. Частина в 2018 році складає 43,96 %, а от у 2020 році вона складала 38,03%, це є доброю динамікою на протязі аналізованог проміжку часу. Скорочення дебіторської заборгованості оцінюється позитивно, адже це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення.

Також, слід дійти до висновка, що ПАТ «Пластмодерн» має у наявності систему управління поточними фінансовими інвестиціями, так як у кожному з аналізованих років присутні витрати майбутніх періодів.

Для цілісності інформації яка стосується запасів та товарів, як виду оборотних активів, який займає значну частку у загальній кількості необхідно розглянути матеріальні ресурси та їх ефективне використання.

Для цього потрібно розрахувати фактори впливу на зміну випуску обсягу продукції (див. табл.2.5):

- з використанням показника матеріаловіддачі:

а) заміна суми матеріальних витрат на виробництво продукції;

б) заміна матеріаловіддачі порівняно з попереднім.

- з використанням показника матеріаломісткості продукції:

а) заміна матеріальних витрат на виробництво продукції;

б) заміна матеріаломісткості продукції порівняно з попереднім періодом.

Таблиця 2.5 - Фактори впливу на зміну випуску обсягу продукції ПАТ «Пластмодерн»

Показники	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення тис. грн.		Відносне відхилення, %	
				2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Обсяг випуску продукції (тис. грн.)	30393	29622	30283	-771	661	-2,54	2,23
Матеріальні витрати (тис. грн.)	24928	22995	24628	-1933	1633	-7,75	7,10
Матеріаловіддача	1,22	1,29	1,23	0,07	-0,06	5,66	-4,55
Матеріаломісткість	0,82	0,78	0,81	-0,04	0,04	-5,35	4,76

Розрахунок впливу факторів на зміну обсягу випуску продукції з використанням показника матеріаловіддачі.

Впливання зміни суми матеріальних витрат:

$$O_{np}^{MB} = (MB^{\Phi} - MB^{\Pi}) * M_B^{\Pi} \quad (2.3)$$

$$\Delta O_{np}^{MB} \left(\frac{2019}{2018} \right) = -1933 * 1.22 = -2356.77$$

$$\Delta O_{np}^{MB} \left(\frac{2020}{2019} \right) = 1633 * 1.29 = 2103.619$$

Впливання зміни матеріаловіддачі:

$$\Delta O_{np}^{MB} = MB^{\Phi} * (M_B^{\Phi} - M_B^{\Pi}) \quad (2.4)$$

$$\Delta O_{np}^{MB} \left(\frac{2019}{2018} \right) = 22995 * 0.07 = 1585.774$$

$$\Delta O_{np}^{MB} \left(\frac{2020}{2019} \right) = 24628 * (-0.06) = -1442.62$$

Перевірка:

$$\Delta O_{np} = \Delta O_{np}^{MB} + \Delta O_{np}^{M_B} \quad (2.5)$$

$$\Delta O_{np} \left(\frac{2019}{2018} \right) = (-2358.26) + 1609.65 = -771$$

$$\Delta O_{np} \left(\frac{2020}{2019} \right) = 2106.57 + (-1477.68) = 661$$

Розрахунок впливу факторів на зміну розміру випуска продукції з використанням показника матеріаломісткості.

Впливання зміни суми матеріальних витрат:

$$\Delta O_{np}^{MB} = \frac{(MB^{\Phi} - MB^{\Pi})}{M_M^{\Pi}} \quad (2.6)$$

$$\Delta O_{np}^{MB} \left(\frac{2019}{2018} \right) = -\frac{1933}{0.82} = -2356.77$$

$$\Delta O_{np}^{MB} \left(\frac{2020}{2019} \right) = \frac{1633}{0.78} = 2103.619$$

Впливання зміни матеріаломісткості продукції:

$$\Delta O_{np}^{M_M} = \left(\frac{MB^{\Phi}}{M_M^{\Phi}} \right) - \left(\frac{MB^{\Pi}}{M_M^{\Pi}} \right) \quad (2.7)$$

$$\Delta O_{np}^{M_M} (2019/2018) = 1585.774$$

$$\Delta O_{np}^{Mm}(2020/2019) = -1442.62$$

Проведення перевірки:

$$\Delta O_{np} = \Delta O_{np}^{MB} + \Delta O_{np}^{Mm} \quad (2.8)$$

$$\Delta O_{np} \left(\frac{2019}{2018} \right) = -771$$

$$\Delta O_{np}(2020/2019) = 661$$

Станом на 2019 рік працює не ефективно, існує дефіцит в даному випадку який становить 771 тис. грн. Із зменшенням матеріальних витрат на 1933 тис грн., розмір випуску продукції зменшився на 2356,77 тис грн.

Підприємство станом на 2020 рік працює ефективно, існує резерв в даному випадку який становить 661 тис. грн. Із збільшення матеріальних витрат на 1633 тис грн., розмір випуску продукції зросте на 2103,69 тис грн.

Для подальшого аналізу необхідно проаналізувати в динаміці склад та структуру операційних витрат ПАТ «Пластмодерн» за економічними елементами(див. табл.2.6).

Таблиця 2.6 - Операційні витрати на ПАТ «Пластмодерн» (тис. грн.)

Показники	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення тис. грн.		Відносне відхилення, %	
				2019/2018	2020/2018	2019/2018	2020/2018
Матеріальні затрати	2492 8	2299 5	2462 8	-1933	1633	-7,75	7,10
Витрати на оплату праці	2508	2824	2876	316	52	12,60	1,84
Відрахування на соціальні заходи	951	617	627	-334	10	-35,12	1,62
Амортизація	168	141	87	-27	-54	-16,07	-38,30
Інші операційні витрати	2554	1988	1940	-566	-48	-22,16	-2,41
Разом	3110 9	2856 5	3015 8	-2544	1593	-8,18	5,58

Як можна побачити з таблиці 2.6. більшу частку операційних витрат становлять матеріальні витрати, які в 2018 році були найбільшими та

становили 24928 тис. грн. в 2019 році вони зменшили на 1933 тис. грн.(7,75%), проте в 2020 році в порівнянні з 2019р. вони зросли на 1633 тис. грн.(7,1%). Тткож велику частку операційних витрат складають витрати на оплату праці (2508тис. грн. – 2018р.; 2824 тис. грн. – 2019р.; 2876 тис. грн. – 2020р.). Найменшою часткою усіх операційних витрат є амортизація. З кожним роком витрати на амортизацію зменшувались, так в період 2019/2018 років зменшились на 27 тис. грн.(16,07%), а в період 2020/2019 років зменшились на 54 тис. грн.(38,3%). Отже можна дійти до висновка, що підприємству необхідно оптимально розділяти грошові кошти на поточні витрати.

Також необхідно дізнатись платоспроможність Пат Пластмодерн за допомогою розрахунку формул коефіцієнта абсолютної, проміжної і загальної ліквідностей [34].

Коефіцієнт абсолютної ліквідності розраховується як відношення грошових коштів підприємства до поточних зобов'язань.

$$K(abl) = \left(\frac{\text{Cash}}{\text{Short-term debt}} \right) \quad (2.9)$$

де Cash — грошові кошти та їх еквіваленти, Short-term debt — поточні зобов'язання.

$$K(abl)_{2018} = \frac{825}{7557} = 0.11$$

$$K(abl)_{2019} = \frac{494}{8593} = 0.06$$

$$K(abl)_{2020} = 310/7841 = 0.04$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2018 році знаходився в нормативних значеннях(від 0,1 до 0,2).

Проте в 2019 та 2020 роках показник вказує на те, що компанія не зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром. В даному випадку компанії необхідно залучити позикові кошти, реалізувати частину зайвих активів для збільшення суми найбільш ліквідних активів.

Коефіцієнт проміжної ліквідності обчислюється відношенням суми грошових коштів, короткострокових фінансових вкладень і дебіторської заборгованості до поточної кредиторської заборгованості:

$$K_{пл2018} = 401/7557 = 0.05$$

$$K_{пл2019} = 456/8593 = 0.05;$$

$$K_{пл2020} = 671/7841 = 0.09.$$

Коефіцієнт допомагає оцінити можливість погашення підприємством короткотермінових зобов'язань у разі його критичного стану.

Коефіцієнт загальної ліквідності узагальнюючий показник ліквідності. Він розраховується як відношення поточних активів до поточних зобов'язань:

$$K_{зл2018} = \frac{9495}{7557} = 1.26$$

$$K_{зл2019} = 10999/8593 = 1.28$$

$$K_{зл2020} = 10585/7841 = 1.35$$

У період з 2018-2020 роки оборотних засобів достатньо для покриття своїх боргів.

Отже, провівши аналіз показників ліквідності ПАТ «Пластмодерн» підприємство є достатньо стійким, а також може забезпечувати виконання своїх зобов'язань.

Проаналізувавши результати, які були отримані під час дослідження, можна дійти до висновка, що управління оборотними активами відбувається згідно до їхнього розміру, структури, а також потреб виробництва, проте підприємству потрібно працювати над зменшенням суми дебіторської заборгованості, це відбувається достатньо успішно, проте необхідно краще виконувати процес по зменшенню.

Ключовою ціллю в управлінні оборотними активами на ПАТ «Пластмодерн» має стати: утворення оптимального обсягу всіх складових, які будуть сприяти покращенню економічного стану підприємства.

Говорячи про політику управління оборотними активами, то вона зобов'язана знаходження пошуку компромісу між ризиком утрати ліквідності і ефективністю підприємства, що має зводитись до вирішення цих двох задач, а саме утворення платіжності та оптимального розміру, структури і рентабельності активів.

2.3 Оцінка ефективності управління оборотними активами на ПАТ «Пластмодерн»

Серед важливих елементів виробництва основним є оборотні активи. Так як саме вони беруть безпосередню участь у створенні продукції та її реалізації. Саме оборотні активи є показником ефективної роботи усього підприємства, а також ефективності його майбутнього потенціалу. Оборотні активи та політика щодо управління ними важливі з точки зору забезпечення безперебійності і ефективності поточної діяльності ПАТ Пластмодерн.

Від ефективного користування оборотними коштами залежить не тільки їх оптимальний необхідний для господарської діяльності розмір, але і обсяг витрат, зв'язаних з володінням і зберіганням запасів, що переходить на собівартість продукції і в остаточному підсумку – на фінансових результатах фірми.

Якісне використання оборотних активів зумовлює обрання політики управління оборотними активами за певний проміжок розвитку підприємства. Суть політики управління оборотними активами заключається в знаходженні оптимального обсягу та доцільної структури поточних активів, а ще розміру і структури джерел їхнього фінансування.

Показники якісного користування оборотними активами. В розгляді системи дій, направлених на збільшення ефективності роботи підприємства і вдосконалення його економічного становища, ключову роль займає питання раціонального користування оборотними коштами. Проблематика покращення користування оборотними коштами стає з кожним роком набуває більшу актуальність в умовах утворення ринкових взаємовідносин. Інтерес

підприємства зумовлюється повною відповідальністю за результат своєї виробничо-господарської діяльності. Так як фінансове становище підприємства безпосередньо залежить від становища в якому знаходяться оборотні кошти та допускає порівняння витрат із результатом господарчої діяльності та відшкодування витрат своїми коштами, підприємства зацікавлені у правильній організації оборотних коштів – організації їхнього руху з найменш можливою сумою для отримання найбільш великого економічного ефекту.

В результаті з тим, що оборотні кошти створюють ключову частку ліквідних активів всіх організацій, ПАТ «Пластмодерн» не стає винятковою, їх розмір зобов'язаний знаходитись на достатньому рівні для утворення ритмічної та рівномірної роботи підприємства та, в наслідок, получения прибутку. Користання оборотними коштами у операційній діяльності слід здійснювати на рівні, який зменшує час та збільшує швидкість обертання оборотних активів та трансформування їх у реальні грошові кошти для майбутнього фінансування і покупки новітніх оборотних активів. Потреба в фінансуванні прямопропорційно залежить від швидкості обертання активів.

Від того наскільки менш повільна оборотність оборотних коштів, залежить більша потреба у залученні додаткового фінансування, адже в підприємстві немає присутніх своїх грошових коштів для здійснення господарчої діяльності. Тобто, показники оборотності оборотних активів дуже сильно пов'язані із структурою, динамікою, платоспроможністю і ліквідністю структури бухгалтерського балансу.

Ефективність використання оборотних активів на ПАТ «Пластмодерн» можна оцінити за такими основними аналітичними показниками[35]:

1. Час одного обороту (швидкість обороту) оборотних коштів розраховується як відношення кількості днів у календарному році до коефіцієнта оборотності:

$$Д = Сз * Тпер / Vp, \quad (2.10)$$

Де: $Cз$ - середньорічний залишок оборотних активів за період; $Тпер$ - число днів в періоді; Vp - вартість реалізованої продукції.

$$Д2018 = 6479 * \frac{365}{29135} = 81,17;$$

$$Д2019 = 8158 * \frac{365}{27519} = 108,2.$$

$$Д2020 = 7810 * \frac{365}{28740} = 99,192.$$

Ефективність управління оборотними активами в ПАТ «Пластмодерн» зменшується. Так у 2019 р. оборотні активи у середньому виконували одне обертання протягом 108,2 днів, то в 2020 р. - на протязі 99,192 днів. Проте в 2018р. тривалість одного обороту була найменшою та складала 81,17 дні. Тому для майбутнього зменшення періоду одного обороту підприємству потрібно:

- а) зменшувати частку дебіторської заборгованості;
- б) збільшувати обсяг виручки;
- в) знизити обсяг інших оборотних активів.

Це дозволить знизити період одного обороту оборотних активів.

2. Коефіцієнт оборотності відображає кількість оборотів, які здійснюють оборотні кошти за період (рік, квартал, місяць) і розраховується відношенням вартості реалізованої продукції до середньорічного залишку оборотних коштів:

$$K_o = Vp / Cз, \quad (2.11)$$

Де Vp - вартість реалізованої продукції; $Cз$ - середньорічний залишок оборотних активів за період.

При аналізі показника необхідно приділити увагу вивченню динаміки показника. Зростання показника свідчить про прискорення оборотності. Чим вище число оборотів, тим менше коштів необхідно мати організації для операційної діяльності.

$$K_o 2018 = \frac{30393}{6479} = 4,7;$$

$$K_o 2019 = \frac{29622}{8158} = 3,63.$$

$$Ko\ 2020 = \frac{30283}{7810} = 3,88$$

З проведених розрахунків можна стверджувати коефіцієнт оборотності в 2020р. більший ніж у 2019р. проте менший чим у 2018р., тому у подальшому потрібно працювати над оптимізацією суми оборотних активів. Зокрема слід продати частку незавантажених необоротних активів (у випадку коли зростання завантаженості не має відбуватися), зменшити суму запасів (якщо їхній розмір є надлишковим), вживати заходи з повернення дебіторської заборгованості і тому подібне. Дії з росту виручки підприємства мають позитивний вплив на обертання активів.

3. Коефіцієнт завантаження коштів в обороті – розмір, обернений до коефіцієнта оборотності. Коефіцієнт завантаження зображує скільки оборотних коштів підприємства припадає на одну гривню реалізованої продукції (чистих доходів від реалізації без ПДВ):

$$Kz = Cz/Vp, \quad (2.12)$$

Де: Cz - середньорічний залишок оборотних активів за період; Vp - вартість реалізованої продукції.

$$Kz\ 2018 = \frac{6479}{29135} = 0,22;$$

$$Kz\ 2019 = \frac{8158}{27519} = 0,3.$$

$$Kz\ 2020 = \frac{7810}{28740} = 0,27$$

Коефіцієнт завантаження коштів в обороті за аналізований проміжок часу знаходився майже на одному рівні, проте більш ефективної діяльності підприємству рекомендується:

- а) оптимізації запасів ресурсів і незавершеного виробництва;
- б) скороченню тривалості виробничого циклу;
- в) поліпшенню організації матеріально-технічного забезпечення;
- г) прискоренню реалізації товарної продукції.

4. Рентабельність оборотних активів розраховується як відношення прибутку (валовий або чистої) до середньорічної вартості оборотних коштів

$$Roa = Пч/Сср, \quad (2.13)$$

Де Пч - чистий прибуток; Сср - середньорічна вартість оборотних коштів.

$$Roa\ 2018 = \frac{1258}{6479} = 19\%$$

$$Roa\ 2019 = \frac{2103}{8158} = 26\%$$

$$Roa\ 2020 = \frac{1543}{7810} = 20\%$$

У проаналізованому проміжку часу рентабельність була позитивною. Це залежить від матеріаломісткості виробництва. В промислових підприємствах даний показник високий. Так як при виготовленні нової продукції необхідне велике витрачання сировини, енергії і т. д. Коефіцієнт рентабельності оборотних коштів в даному випадку рідко коли перевищує значення в 0,2.

Для наочності розрахунку ефективності використання оборотних активів ПАТ «Пластмодерн», розраховані показники зведено в таблицю 2.8.

Таблиця 2.8 - Коефіцієнти ефективності використання оборотних активів ПАТ «Пластмодерн»

Показники	2018	2019	2020	Абсолютне відхилення тис. грн.		Відносне відхилення, %	
				2019/2018	2020/2019	2019/2018	2020/2019
Виручка від реалізації товарів, тис. грн	30393	29622	30283	-771	661	-2,54	2,23
Середньорічний залишок оборотних активів, тис. грн.	6479	8158	7810	1679	-348	25,91	-4,27
Вартість реалізованої продукції, тис. грн	29135	27519	28740	-1616	1221	-5,55	4,44
Прибуток, тис. грн	1258	2103	1543	845	-560	67,17	-26,63
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,69	3,63	3,88	-1,06	0,25	-22,60	6,79
Тривалість одного обороту, дні	81,17	108,20	99,19	27,04	-9,02	33,31	-8,33
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,22	0,30	0,27	0,07	-0,02	33,31	-8,33
Рентабельність оборотних активів, %	19%	26%	20%	7%	-6%	36,84	-23,08

З проведених розрахунків та даних внесених у таблицю 2.8. можна дійти до висновка, що виручка від реалізованих товарів в 2019 році в порівнянні з 2018р. зменшилась на 771 тис. грн.(2,54%), проте в 2020р. у порівнянні з 2019р. вона зросла на 661 тис. грн.(2,23%). Говорячи про середньорічний залишок оборотних активів то він навпаки у 2019р. в порівнянні з 2018р. зріс на 1679 тис. грн.(25,91%), проте подальшої тенденції до зростання у 2020р. не було, а навпаки частка середньорічного залишку оборотних активів зменшилась на 348 тис. грн.(4,27%). Розраховані показники такі як: коефіцієнт оборотності оборотних активів, тривалість одного оборотного капіталу, коефіцієнт завантаження оборотних активів мають тенденцію до зменшення, проте підприємству надалі потрібно покращувати ефективність використання оборотних активів для більш ефективної діяльності. Рентабельність оборотних активів за протязі аналізованого періоду залишається позитивною.

Також можна розрахувати величину приросту розміру реалізованої продукції за рахунок прискорення оборотності оборотних коштів ПАТ «Пластмодерн» можна розрахувати за формулою:

$$\Delta V_p = \Delta K_o * C_{пл} \quad (2.14)$$

$$\Delta V_{p2019/2018} = -1,06 * 8158 = -8647,48$$

$$\Delta V_{p2020/2019} = 0,25 * 7810 = 1952,5$$

З проведеного аналізу видно, що на даному підприємстві присутня комплексна система управління оборотними активами.

Висновки до розділу 2

Підприємство Пат «Пластмодерн» було створене в 1991 році, групою провідних спеціалістів, українського науково-дослідницького інституту УкрНДІпластмаш.

На сьогоднішній день, Пластмодерн має виробничу базу загальною площею близько 10,000 метрів квадратних, та парк плівкових ліній, загальною виробничою потужністю 1500 тонн на місяць. Що означає, те що

Пластмодерн – одна з найбільших компаній України, з перероблення полімерних матеріалів.

Продукцію компанії використовують в усіх сферах діяльності, зв'язаних з індивідуальним та груповим упакуванням, у тому числі харчових продуктів, кондитерських виробів, напоїв, склотари, будівельних матеріалів, а ще у сільському господарстві та будівництві.

В структурі оборотних активів станом на 2020 рік найбільшу частку займають запаси (57,68%), в порівнянні з 2018 роком даний показник зріс на 24,53%. Управлінський персонал працює над зменшенням дебіторської заборгованості, про це свідчить її зменшення на 5,93%, зменшення йде вниз досить повільно. За аналізований проміжок часу грошові кошти на рахунках знаходяться на одному рівні, дані ресурси можна використати на поточні інвестиції. Стан підприємства є достатньо оновленим, про що свідчать показники зношеності.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ ПАТ «ПЛАСТМОДЕРН»

3.1 Шляхи підвищення ефективності управління оборотними активами

Управління оборотними активами, тісно пов'язане з фінансовим станом підприємства, на який впливають різні чиники:

- положення підприємства на товарному ринку;
- виробництво і випуск дешевої продукції, яка користується попитом;
- потенціал фабрики в діловому співробітництві;
- ступінь залежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів; – наявність неплатоспроможних дебіторів;
- ефективність господарських і фінансових операцій.

Ключовою ціллю при управлінні оборотними активами на ПАТ «Пластмодерн» має стати: утворення оптимального розміру усіх складових, які сприяють зростанню економічної вигоди підприємства. Визначення цієї цілі слід зв'язувати з таким чиником, як швидка зміна зовнішнього середовища, що стимулює ухвалення рішення щодо розміру усіх складових оборотних активів і пропорції між ними, що мають відповідати за дохідність (беззбитковість) діяльності даного підприємства та утворювати необхідний рівень його ліквідності та платоспроможності.

Значний вплив на обертання капіталу, який вкладений у оборотні активи, а, тому, і на фінансовий стан підприємства, надає зростання чи зниження частки дебіторської заборгованості. Її розмір залежить від величини продаж, умови розрахунків з покупцями (передоплати, наступної оплати), періода відстрочення платежу, платіжної дисципліни покупців, організації контролю за станом дебіторської та претензійної роботи.

З метою управління дебіторською заборгованістю на ПАТ «Пластмодерн» пропонуємо використовувати спонтанне фінансування, яке є відносно дешевим способом отримання коштів; таке кредитування не

вимагає від клієнта забезпечення та залучає досить тривалими строками пільгового періоду.

Щоб подолати наявні негативні явища, а також для покращення стану управління оборотними активами потрібні нові можливості для даного підприємства.

Для підвищення ефективності запасів та прискорення їх оборотності необхідно:

1. Звести до мінімуму надлишки матеріально виробничих запасів, які збільшують вартість операцій та «заморожують» дефіцитні кошти.
2. Знизити ризик старіння та псування товарів та витрати на зберігання ТПЗ.
3. Вкрай важливо також налагодити систему контролю за наявністю та використанням матеріальних запасів. Це передбачає наявність автоматизованої системи обліку та контролю. Без цього неможливо буде зробити будь-які позитивні зміни в управлінні запасами.

Таким чином, першим кроком на шляху вдосконалення системи управління ПАТ "Пластмодерн" має стати впровадження мережевої інформаційної системи на базі сучасної обчислювальної техніки. В даний момент на підприємстві можливості автоматизації використовуються далеко не повною мірою. Зроблено часткову автоматизацію управлінської праці, встановлено персональні комп'ютери у бухгалтерії та в інших адміністративних працівників, але цього явно недостатньо, щоб здійснювати контроль за використанням матеріальних запасів безпосередньо у виробництві та на складах. Для того щоб налагодити оперативний облік матеріалів, необхідно встановити комп'ютери як мінімум на кожному складі, об'єднати комп'ютери в єдину мережу на апаратному та програмному рівні. Тільки після цього можна буде говорити про достатню автоматизацію облікового процесу.

Другим кроком буде впровадження підсистем «Управління запасами» та «Управління закупівлями» допоможе побудувати ефективнішу систему закупівель для підприємства.

Для розрахунку необхідної для закупівлі кількості номенклатури в програмі є документ «Формування потреб», який на підставі документів «План продажів», «План закупівель», «План виробництва», «Замовлення покупця», «Внутрішнє замовлення», «План виробництва позмінний» формує список та її кількість номенклатури, яку необхідно замовити постачальникам.

З розрахованих потреб, можна сформувати календарний план закупівель. Передбачувана дата, до якої необхідно мати на складі товар чи матеріал, визначається з дати відвантаження (зазначається у «Замовленні покупця») або дати планування (зазначається у планових документах). Для цього призначено документ «Календарний план закупівель».

Виходячи із сформованих потреб у номенклатурі, за допомогою цього документа формують «Замовлення постачальникам. Це один із основних документів для роботи з постачальниками. Він регламентує товар, ціну, кількість, дату постачання, дату оплати постачальнику. Іншими словами – «рахунок навпаки».

При надходженні товару чи матеріалу крім вартості постачальника у собівартість можуть входити різні накладні витрати (доставка, проходження митниці, відповідальне зберігання та інших.). Коригування собівартості відображається документом «Надходження дод. витрат». Якщо витрата необхідно розподілити на кілька номенклатурних позицій однієї чи кількох прибуткових накладних, це можна зробити пропорційно вазі, кількості, сумі товару. Природно, що у програмі присутні документи повернення товару постачальнику, документи для звітності комітентам (при комісійній торгівлі), авансовий звіт для придбання товару через підзвітну особу та стандартні складські документи, такі як «Інвентаризація за складом», «Оприбуткування надлишків», «Списання» та ін.

Як правило, для управлінця на підприємстві ставляться інші завдання: на відміну від менеджера із закупівлі він, виходячи зі своїх знань, вирішує питання стратегічного характеру, такі як довгострокове планування, план-

фактний аналіз, розрахунок ефективності діяльності. Для цього в програмі також є необхідний функціонал.

Планування закупівель. Календарний план закупівель, розглянутий раніше, належить до тактичного планування. Для цілей стратегічного планування призначено документ «План закупівель». Відповідно до сценарію планування ми можемо скласти укрупнений план. Відповідно до профілів розподілу (сезонними коливаннями) укрупнений план можемо деталізувати в рамках дрібніших періодів (наприклад, квартальний деталізуємо до місяців). Заповнення плану відбувається на підставі сценаріїв планування. Для розрахунку запланованих закупівельних цін аналізуємо ціни постачальників, поточний рівень інфляції та інші показники.

Крім того, для управлінського аналізу призначено низку звітів, що відображають стан складу, товарообіг, співвідношення ліквідних та неліквідних активів: «Аналіз точки замовлення», «Аналіз оборотності запасів», «Структура оборотного капіталу», «Фінансовий аналіз» та ін.

Третім кроком для ПАТ «Пластмодерн» є диверсифікація продукції та зосередження на своїх технологічних можливостях. Також доцільно було б здійснити рекламну компанію, для збільшення обсягів реалізації продукції.

Використовуючи наявне обладнання можна диверсифікувати виробництво та зробити його більш гнучкішим та пристосованішим до потреб сучасного ринку.

У теперішніх умовах потрібно використовувати будь-яку можливість підняти виробництво. Тому пропозиції і рекомендації стосуються, перш за все:

1. Гнучкості і здатності швидко змінювати асортимент продукції, що випускається.
2. Необхідності впровадження інноваційних технологій виробництва та обслуговування.
3. Зростання якості продукції та надання споживачам додаткових фірмових послуг.

Здійснюючи тактику постійних покращень, навіть у давно відомої продукції, можна забезпечити собі неухильне зростання частки ринку, обсягів продажів і доходів.

Рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок вдосконалення системи управління оборотними активами, прибутком і рентабельністю, платоспроможністю і фінансовою стійкістю дозволять зберегти кадровий і виробничий потенціал підприємства, збільшити показник виручки від реалізації продукції і хоча б частково покрити комерційні витрати не виробничого періоду, стабілізувати кількісні і якісні показники управління - прибуток, рентабельність, собівартість, обсяг реалізації, економічне зростання, якість продукції і послуг, продуктивність праці, витрати на утримання апарату управління, економічність, гнучкість, конкурентоспроможність.

3.2 Визначення стратегічних фінансових цілей ПАТ «Пластмодерн»

У сьогоденні фактори зовнішнього середовища, що мають вплив на економічну діяльність підприємства, можна охарактеризувати постійними інтенсивними змінами, спостерігаються часті коливання кон'юнктури фінансового ринку, розвиток технічного прогресу, нестабільність державної економічної політики. При даних обставинах неможливо виконувати ефективне та якісне управління діяльністю підприємства без безпосередньої розробки точної та зваженої фінансової стратегії. Розроблення такої стратегії дозволить підприємству вчасно адаптувати свою фінансову діяльність підприємства до майбутніх змін можливостей його розвитку і досягнення стратегічних цілей.

Для якісного функціонування та розвитку, підприємству потрібно приділити увагу стратегічному управлінню.

Щоб приділити дану увагу потрібно створити матрицю фінансової стратегії Ж. Франсона та І. Романа, дана матриця дозволяє знайти теперішнє становище суб'єкта господарювання з точки зору фінансового ризику,

ситуацію потрібно розглядати в динаміці, з метою знаходження стратегічного напрямку фінансової стратегії суб'єкта господарювання, що залежить від змін основних показників його діяльності [36].

Виконання даної матриці базується на розрахунку результатів господарської діяльності, результатів фінансової діяльності та результатів фінансово–господарської діяльності.

Результат господарської діяльності (РГД) складається з суми бруто результату експлуатації інвестицій та звичайного продажу майна з вирахуванням зміни фінансово-експлуатаційних потреб та виробничих інвестицій (Додаток М).

За даними розрахунку бачимо, що результат господарської діяльності у 2018 р. становив -348,2 тис. грн, у 2019 р. – 1059 тис. грн, а у 2020 р. 971 тис. грн.

Результат фінансової діяльності (РФД) охарактеризовує політику підприємства відповідно до залучення позикових коштів, емісійну політику та виплату дивідендів, фінансові інвестиції, в тому числі в статутні фонди інших підприємств. Розрахунок результату фінансової діяльності подано в таблиці 3.1

Таблиця 3.1 - Розрахунок результату фінансової діяльності ПАТ «Пластмодерн» за 2017 – 2019 рр., тис. грн

Показник	Умовне позначення	2018	2019	2020
1. Зміна позикового капіталу за звітний період	Δ ПК	2175	1036	-752
а) довгострокові зобов'язання та короткострокові кредити банків на початок звітного періоду	ПКп	5382	7557	8593
б) довгострокові зобов'язання та короткострокові кредити банків на кінець звітного періоду	ПКк	7557	8593	7841
2. Фінансові витрати	Вф	6	7	38
6. Втрати від участі в капіталі та інші витрати	Вук	4	5	0
8. Інші фінансові доходи	Дф	8	2	3
9. Результат фінансової діяльності	РГД	2173	1026	-787

Результат фінансової діяльності ПАТ «Пластмодерн» у 2018 р. становить 2173 тис. грн, у 2019 р. 1026 тис. грн, а у 2020 р. -787 тис. грн.

Результат фінансово-господарської діяльності (РФГД) складає суму РГД та РФД.

Розрахунок показників матриці фінансової стратегії підприємства подано в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Розрахунок показників матриці фінансової стратегії ПАТ «Пластмодерн» за 2017 – 2019 рр., тис. грн

Роки	2018	2019	2020
РГД	-348,2	-1059	971
РФД	2173	1026	-787
РФГД	1824,8	-33	184

У цілому результат фінансово-господарської діяльності підприємства у 2018 р. становив 1824,8 тис. грн, у 2019 р. -33 тис. грн., а у 2020 р. 184 тис. грн.

За результатом розрахунку можна умовно віднести суб'єкт господарювання до одного з квадрантів матриці, кожний із яких має свій номер та свою унікальну назву (див. табл.4.3).

Таблиця 3.3 - Матриця фінансових стратегій (фінансової рівноваги) Франшона– Романе

Значення показників	РФД < 0 гальмування	РФД → 0 стабілізація	РФД > 0 зростання
РГД > 0 повільне зростання	1. РФГД → 0 Батько сімейства	4. РФГД > 0 Рантьє	6. РФГД >> 0 Холдинг
РГД → 0 повільне зростання	7. РФГД < 0 Епізодичний дефіцит	2. РФГД → 0 Стійка рівновага	5. РФГД > 0 Атака
РГД < 0 форсоване зростання	9. РФГД << 0 Криза	8. РФГД < 0 Дилема	3. РФГД → 0 Нестійка рівновага

Тому, на основі розрахованих даних слід створити матрицю фінансових стратегій Франшона– Романе для ПАТ «Пластмодерн» та знайти можливі напрямки зміни показників за 2018– 2020 рр. (рисунки. 3.1).

Показники	РФД < 0	РФД → 0	РФД > 0
РГД > 0	1. Батько сімейства	4. Рантьє	6. Материнське товариство
РГД → 0	7. Епізодичний дефіцит	2. Стійка рівновага	5. Атака
РГД < 0	9. Кризовий стан	8. Дилема	3. Хитка рівновага

Рисунок 3.1 - Матриця фінансових стратегій Франсона-Романе для ПАТ «Пластмодерн»

У 2018 р. ПАТ «Пластмодерн» перебувало в квадранті 3 «Хитка рівновага». Підприємство характеризується протифазою РФД та РГД. Відємний РГД говорить про те, що підприємство виконало інвестиційний проект або ж знизило фінансово-експлуатаційні потреби (за рахунок наростання кредиторської заборгованості). Можливим є сценарій розвитку – це зміна квадранта на 5, 6 чи 2.

У 2019 р. ПАТ «Пластмодерн» перебувало в квадранті 2 «Стійка рівновага». Знаходячись у такому становищі, підприємство перебуває у становищі фінансового рівноваги (у динамічній зміні нерівноважних станів можливе й становище, коли РФД і РХД близькі до нуля). Діяльність підприємства може "перевести" його в один із шести квадрантів. Це й не дивно - кількість ступенів свободи (типів нерівноваги) у підприємства, що у такому стані, більше, ніж у підприємства у нерівноважному стані з тим чи іншим знаком. Підприємство внаслідок здійснення будь-яких заходів може опинитися у квадрантах 1, 4, 7, 5, 3, 6.

У 2020 р. ПАТ «Пластмодерн» перебувало в квадранті 4 «Рантьє». Для 4 квадрата характерною ситуацією, є РФХД з позитивним значенням. В підприємства необхідна кількість ресурсів для реалізування інвестиційного проекту при нульовому значенні РФД. Існує деякий надлишок ліквідних

коштів. Можливими сценаріями розвитку – є пересування у квадранти 1, 2 та 7.

У квадрати 2 та 7 підприємство переміщується у випадку реалізування інвестиційного проекту. У випадку коли темпи зростання стануть достатньо високими, то підприємство зміне квадрант на 2. Якщо ж присутні невисокі темпи росту обороту – це притаманне квадранту 7. В такому становищі запозичення, пов'язані з реалізацією інвестиційного проекту, будуть негативно позначатися на величині РФД, попри те досягнення рівноважного стану – достатньо немаленька удача. Але, за цим неминуче піде необхідність прийняття край відповідальних рішень, так як з даного положення слід переходити як до положень з ще більшими можливостями для підприємства, так і до положень, коли фінансова ситуація, пов'язана з підприємством, може погіршитися.

Найліпшою перспективою буде зміна квадрантна на квадрант 1, це може статися внаслідок зменшення користування позиковими коштами підприємства. Тут слабшає сила впливу фінансового важеля, зменшується також рентабельність власних коштів.

Не менш краща перспектива - поновлення становища рівноваги (повернення до квадранта 2). Тут слід поновити рентабельність активів до допустимого розміру (слід подбати про ефективність, виконавши роботу зі скорочення витрат на підприємстві). Якщо ж є можливості, то потрібно працювати над зменшенням фінансово-експлуатаційних потреб, зокрема й за рахунок правильного управління дебіторською та кредиторською заборгованостями підприємства.

Імовірним також є перехід у квадрант 7. Це може відбутися за рахунок зменшення використання позиковими коштами на протязі проведення заходів, визначених у минулому абзаці. У такому випадку не буде покращення ситуації з ліквідними засобами підприємства, проте кризові явища на підприємстві мають бути перетворені на інакшу форму, яка, можливо, дасть змогу наблизитись підприємство до виходу з цього стану.

Таким чином, використання даної матриці надає можливість підприємству адекватно прийняти рішення щодо комплексного використання усіх можливих фінансових ресурсів, направлених на досягнення цілей фінансової стратегії. У межах даної матриці слід розглядати проблему реалізації фінансової стратегії у динаміці, що надає можливість визначити пріоритетні сфери фінансового розвитку та модифікувати фінансову стратегію в результаті зміни параметрів функціонування підприємства [37]. В цілому можна відмітити, що матриця фінансової стратегії має багато переваг, які відповідають дійсності. При грамотному використанні матриці з урахуванням виявлених недоліків можна зробити серйозний внесок у розвиток підприємства[41].

3.3 Формування стратегії управління оборотними активами ПАТ «Пластмодерн»

На сьогоднішній день управління оборотними активами займає значне значення для підприємства, що функціонує у умові нестабільного ринкового середовища. Якісне та доцільне управління даною часткою майна суб'єкта господарювання є невід'ємною умовою утворення потрібного рівня платоспроможності, кредитоспроможності, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості [38].

Реалізування оптимізаційного процесу відповідно до складу та структури оборотних активів потрібно розглядати за результатами фінансово–господарської діяльності ПАТ «Пластмодерн». На першому етапі відбувається аналіз динаміки фактичного складу та структури оборотних активів на ПАТ «Пласт модерн» (див. табл. 3.4).

З таблиці 3.4 можна побачити, що в період 2018-2019 рр. спостерігався ріст загальної вартості оборотних активів підприємства, а в період 2019-2020 рр. відбувався спад. Проте в порівнянні 2020 р. з 2018 р. розмір оборотних активів виріс на 1331 тис. грн. та наприкінці 2020 р. складала 7810 тис.

грн.. Найбільш великий обсяг у структурі оборотних активів припадає на виробничі запаси та дебіторську заборгованість.

Таблиця 3.4 - Склад оборотних активів ПАТ " Пластмодерн " за період 2016 – 2019 рр., тис. грн.

Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2020 р. до 2018 р., +/-
Виробничі запаси	1640	3322	2956	1316
Готова продукція	1079	992	1450	371
Товари	77	90	99	22
Дебіторська заборгованість	2458	2784	2318	-140
Гроші та їх еквіваленти	825	494	310	-515
Інші оборотні активи	6	24	21	15
Витрати майбутніх періодів	4	4	4	0
Всього	6479	8158	7810	1331

Збільшення обсягу дебіторської заборгованості обумовлене ростом обсягів реалізації з відтермінуванням платежу покупцями. В наслідок чого, відбувається збільшення обсягу готової продукції, яка в 2020 р. складала 1450 тис. грн., що на 371 тис. грн. зросла у порівнянні із 2016 р. Така тенденція обумовлена складністю виробничого процесу, характерного для даного виду діяльності.

Ключовим показником ефективного управління оборотними активами ПАТ «Пластмодерн» є платоспроможність, яка в свою чергу може бути виконана на основі розрахунка групи показників ліквідності (див. табл. 3.5)[39].

Провівши аналіз даних, представлених у таблиці 3.5, слід стверджувати, що склад та структура оборотних активів ПАТ «Пластмодерн» є не достатньо оптимальною, так як відображені вище значення показників ліквідності є нижчими за їхні нормативні значення.

Таблиця 3.5 - Оцінка оптимальності складу та структури оборотних активів ПАТ "Пластмодерн" за період 2017 – 2019 рр.

Показник	2018	2019	2020	Відхилення 2020 р. до 2018 р., +/-
Коефіцієнт поточної ліквідності (Покриття)	0,86	0,95	1	0,14
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,11	0,06	0,04	-0,05
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,49	0,44	0,42	-0,07

Тобто, організація оборотних активів ПАТ «Пластмодерн» чекає поліпшення у частині їх оптимізації. Для виконання оптимізації оборотних активів на ПАТ «Пластмодерн» потрібно використати методичний підхід, який був винайдений авторами В. А. Гросул та О. М. Филипенко(див. табл.3.6)[40].

Таблиця 3.6 - Формування структури оборотних активів для різних нормативних значень коефіцієнта покриття

Показник	Значення коефіцієнта поточної ліквідності (Кп)			
	1 (факт)	1,5	2	2,5
Частка запасів у структурі оборотних активів, %	57,7	54	65	72
Частка дебіторської заборгованості у структурі оборотних активів, %	38	33	25	20
Частка високоліквідних активів у структурі оборотних активів, %	4,3	13	10	8

Отже, з наведених варіантів структури оборотних активів, фактична структура оборотних активів трохи відрізняється від отриманих у результаті оптимізації варіантів. З представлених варіантів на сучасному етапі функціонування підприємству доцільно змінювати поточну структуру оборотних активів на рівні нормативного значення $K_p = 1,5$ (у розрізі елементів структури – 54%; 33%; 13%).

У таблиці 3.7 було проведено обчислення вартісних показників відповідно до вибраного коефіцієнта покриття 1,5 на основі функції пошуку оптимального рішення в Excel. Для даної функції були встановлені такі обмеження:

- а) цільове значення – коефіцієнт покриття дорівнює 1,5
- б) змінні дані – оборотні активи та поточні зобовязання
- в) обмеження – коефіцієнт швидкої ліквідності в межах від 0,5 до 1; коефіцієнт абсолютної ліквідності в межах від 0,35 до 0,2.

Таблиця 3.7 - Формування структури оборотних активів для нормативного значення коефіцієнта покриття на рівні 1,5

Показник	прогноз при Кп 1,5	Частка в структурі оборотних коштів, %
Сума оборотних активів, всього тис. грн. в т.ч.	10911,54	100,00%
Запаси, тис. грн.	4895,32	44,86%
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	3750,64	34,37%
Гроші та поточні фінансові інвестиції, тис. грн.	1480,95	13,57%
Витрати майбутніх періодів	784,64	7,19%
Поточні зобовязання	7274,37	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,83	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2	

З проведеного аналізу по пошуку оптимального рішення для забезпечення структури оборотних активів при показнику коефіцієнта покриття (загальний показник ліквідності) 1,5, слід зробити висновок, що підприємству потрібно збільшити суму оборотних активів на 3101,54 тис. грн., зокрема збільшити: запаси на 387,32 тис.грн., дебіторську заборгованість на 780,64 тис. грн., гроші та поточні фінансові інвестиції на 1145,95 тис. грн., витрати майбутніх періодів на 780,64 тис. грн. Для підвищення даних показників підприємству необхідно збільшити випуск продукції, це дозволить покращити фінансовий стан підприємства. Залежно від ступеня вагомості покупців для підприємства необхідно створити

додаткову систему; запровадити систему часткової передплати за поставки продукції новим покупцям. Також слід здійснювати контроль за управлінням та своєчасною оплатою дебіторської заборгованості, для контролю в подальшому; слід здійснювати постійний моніторинг рівня платоспроможності клієнтів на підставі публічної фінансової звітності; у співпраці з іноземними партнерами можна застосовувати вексельну форму розрахунків. Все це вплине на частку покращення фінансового стану підприємства. За рахунок пошуку оптимальної структури оборотних активів підприємство зможе збільшити коефіцієнт швидкої ліквідності до 0,83 та коефіцієнт абсолютної ліквідності до 0,2 (див. табл.3.8.).

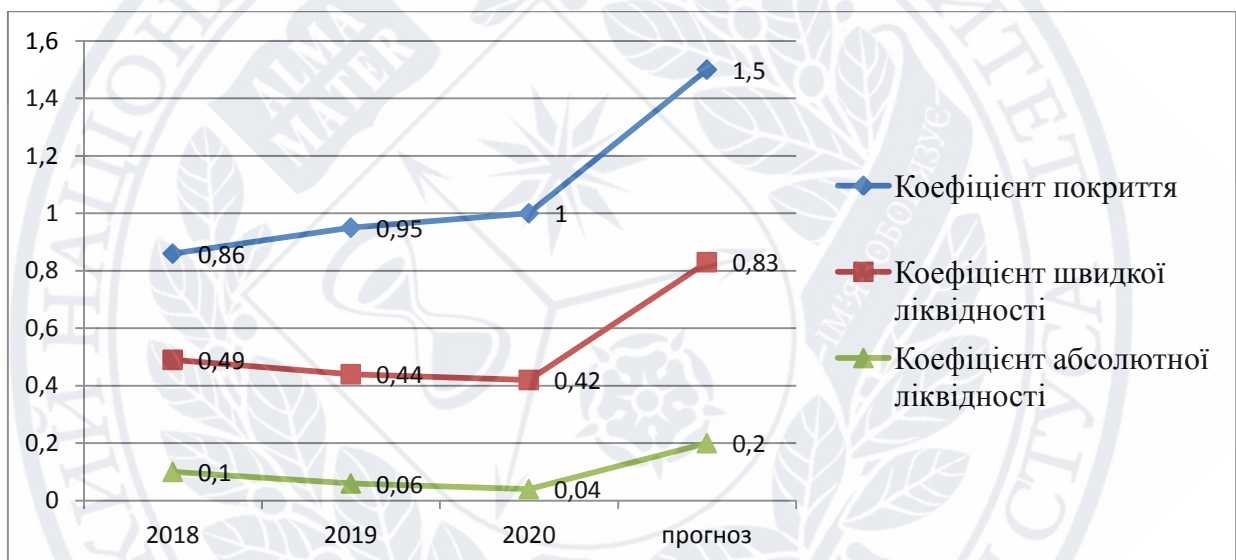

Рисунок 3.2 – Показники ліквідності

Внаслідок проведених змін підприємство зможе досягти нормативних значень коефіцієнта швидкої та абсолютної ліквідності, що дозволить вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання, а також частку поточних зобов'язань компанії, яка може бути погашена негайно та в загальному розгляді підприємства підвищити його фінансовий стан, що позитивно вплине на його розвиток в майбутньому.

Висновки розділу 3

Відповідно до запропонованого процесу управління оборотними активами підприємства було визначено необхідність обґрунтування

ефективності використання оборотних активів підприємства, оптимізації структури оборотних активів та розробки заходів щодо підвищення ефективності управління оборотними активами підприємства.

Проблема розроблення досконалої системи управління оборотними активами підприємства набуває особливого значення для отримання конкурентних переваг. Все це потребує пошуку шляхів удосконалення управління.

На основі стратегічного позиціонування підприємства було визначено поточне положення суб'єкта господарювання на матриці фінансових стратегій Ж. Франсона й І. Романа, що в свою чергу дало можливість визначити стратегічний напрям фінансової стратегії в залежності від зміни ключових показників його діяльності.

Тож, найбільш бажаний сценарій, пов'язаний з реалізацією інвестиційного проекту – це перехід у квадрант 1, 2 або 7.

В результаті проведеного аналізу, було визначено, що доцільно змінювати поточну структуру оборотних активів на рівні нормативного значення $K_p = 1,5$ (у розрізі елементів структури – 54%; 33%; 13%). Запровадження оптимізаційної моделі оборотних активів дасть змогу ПАТ «Пластмодерн» визначити оптимальну величину оборотних активів та досягти належного рівня платоспроможності.

ВИСНОВОК

Проблема нестачі оборотних активів стоїть дуже гостро, тому аналіз оборотних активів одна із найважливіших розділів аналізу бухгалтерської звітності, визначальних уявлення інформації про майновому і фінансове становище підприємства. Аналіз оборотності оборотних активів дає можливість розрахувати необхідну потреба у оборотному капіталі і, з конкретних умов діяльності підприємства, прийняти продумані управлінські рішення.

Проаналізувавши економічний стан ПАТ «Пластмодерн» було виявлено, що коефіцієнт зносу основних засобів показує, що основні фонди оновлюються. Також слід зазначити, що важливим аспектом є покращення стану всього підприємства, а особливо оборотних активів та їх ефективне використання для подальшого покращення всього фінансового стану підприємства. В динаміці практично всі види оборотних активів зросли. Динаміка зменшення частки дебіторської заборгованості говорить про те, що на даному підприємстві наявна системи управління даним видом оборотних активів, проте систему потрібно покращити, адже зменшення дебіторської заборгованості відбувається повільно. Частка в 2020 році становить 33 %. Це свідчить про недотримання договірної і розрахункової дисципліни, несвоєчасне пред'явлення претензій по виникають боргами, зростання невиправданої дебіторської заборгованості. Дані проблеми можуть в подальшому призвести до нестабільності фінансового стану підприємства, тому слід працювати над зменшенням дебіторської заборгованості.

Узагальнюючи результати роботи, доцільно зробити такі висновки та пропозиції:

1. Забезпечення достатнього рівня ліквідності, платоспроможності, прибутковості вітчизняних підприємств пов'язане із завданнями підвищення ефективності управління оборотними активами.

2. Управління оборотними активами підприємства має включати обґрунтування відповідних управлінських рішень щодо трьох основних напрямів:

- 1) управління дебіторською заборгованістю,
- 2) управління грошовими коштами і поточними фінансовими інвестиціями,
- 3) управління запасами.

3. Дане підприємство має недостатній рівень управління дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, поточними фінансовими інвестиціями. Застосування методики оцінки управління дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, поточними фінансовими інвестиціями дає змогу оцінити рівень управління на підприємстві цими складовими оборотних активів, вчасно виявити недоліки в управлінні ними та прийняти необхідні регулюючі рішення.

В процесі написання роботи було досягнуто головної мети – проаналізовано систему управління оборотними коштами та запасами досліджуваного підприємства та розроблено організаційні пропозиції щодо підвищення ефективності їх управління.

Використання запропонованих у даному дослідженні рекомендацій щодо управління оборотними активами на ПАТ «Пластмодерн» дозволить підвищити їхній рівень ліквідності, платоспроможності, прибутковості, що є надзвичайно важливим для подальшого його розвитку та розвитку економіки нашої країни в цілому. Виконані розрахунки дають підставу вважати, що реалізація розроблених рекомендацій дозволить підвищити ефективність управління оборотними активами підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

- 1) Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затв. наказом М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. Офіційний вісник України. 2013. № 19.
- 2) Брейлі Р., Майєрс С. Принципи корпоративних фінансів: підруч. 2008. 1008с.
- 3) Боді Зві, Мертон Роберт. Фінанси.: Видавничий будинок «Вільямс», 2008. 592с.
- 4) Крейніна М.Н. Фінансовий менеджмент: Пос. Вид-во "Дело и Сервис", 2001. 400с.
- 5) Білик М.Д. Управління фінансами державних підприємств: підруч. КОО: т-во «Знання», 1999. 312с.
- 6) Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту: підруч. Ника-центр, 1999. 592с.
- 7) П (С)БО № 2 "Баланс", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 зі змінами і доповненнями URL:<http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO9.aspx>
- 8) Філатова З. В., Ротанова А. Г. *Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства. Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*: зб. наук. праць. 2011. 330–335с.
- 9) Омельченко Л. С., Піскульова І. В. Аналіз стратегій управління оборотними активами промислових підприємств. наук. журн. *Економика: реалії времени*. 2015. Вип. 3 (19)
- 10) Ващенко Н. В., Максимович Ю. І. Створення ефективної системи управління оборотними активами підприємства на основі діагностичного інструментарію: навч. посіб. 2013. 260–265с.
- 11) Колумбет О. П. *Оборотні активи: сутність, класифікація та структура у вітчизняній та зарубіжній практиці*: збір. наук. праць ДЕТУТ 2013. 324–332с.

- 12) Бодаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств : підруч. 2008. 40–44с.
- 13) Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підруч. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Знання, 2013. 375 с.
- 14) Коць О. О., Цікайло М. А. Ефективність використання оборотних активів українськими підприємствами. *наук. вісник НЛТУ України*. 2014. № 24.10.
- 15) Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту. підруч.: Ника-центр, 1999. 592с.
- 16) Кодацький В. П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств: навч. посіб. 2010. 271–274с.
- 17) Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. Житомир: ПП "Рута", 2009 . 726 с.
- 18) Ковалев, В. В. Финансовый анализ: навч. посіб., 2008. 256с.
- 20) Павленко О. П, Бурсук Г. Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. *наук. журнал Молодий вчений*. 2017. № 10 (50) 981-984с.
- 21) Горфингель, В.Я. Экономика предприятия : навч. посіб.: ЮНИТИ, 2007. 564 с.
- 22) Ван Хорн, Джеймс, К. Основы финансового менеджмента: підруч. "Вильямс", 2010. - 992 с.
- 23) Соляник Л.Г. Організаційно-економічний механізм управління оборотними активами та джерелами їх фінансування. *економ. вісник НГУ Дніпропетровськ: РВК НГУ*. 2005. 48–54с.
- 24) Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Черноус Т. М. Управление оборотными активами предприятия: наук. посіб. 2017. 572–578с.
- 25) Кравченко О. С., Иванова Г М. Оборотні активи: сутність, особливості формування та місце в фінансово-економічному механізмі управління підприємством. *наук. вісник ХНУ*. 2011. № 2.5. 29–32с.
- 26) Колумбет О. П. *Оборотні активи: сутність, класифікація та структура*

у вітчизняній та зарубіжній практиці: збірник наукових праць. ДЕТУТ 2013. Вип. 23–24. 324–332с.

27) А.М. Поддєрьогін, М.Д.Білик Фінанси підприємств: підруч. Київ: КНЕУ, 2006. 552с.

28) Горфингель, В.Я. Экономика предприятия : навч. посіб. ЮНИТИ, 2007. 564 с.

29) Крикавський Є.В. Логістика для економістів: підруч. НУЛП, 2004. 147 с.

30) Дудар Т.Г., Волошин Р.В. Основи логістики: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 176 с.

31) Велш Глен А., Шорт Деніел Г. Основи фінансового обліку: Основи, 1999. 943 с.

32) Бланк И. А. Управление денежными потоками: Ника-Центр: «Эльга», 2002. 736 с.

33) Офіційний сайт ПАТ Пластмодерн» URL:<https://plastmodern.com.ua/>

34) Ізмайлова Н.В. Управління оборотними активами підприємств: навч. посіб., 2009. 24 с.

35) Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств: навч. посіб., 2008. 150с.

36) Дорофеев М. Л. Особенности применения матрицы финансовых стратегий Франсона и Романа в стратегическом финансовом анализе компании: навч. посіб., 2009. 23–27с.

37) Опаріна О. В. Стратегічне позиціонування підприємства на матриці фінансових стратегій. *наук. конф.*, 2020. 125–126с.

38) Швець Ю. О., Скворцова А. В. Управління оборотними активами підприємств. *наук. вісник МГУ Економіка і менеджмент*. 2015. № 13. 127–130с.

39) Власова Н. О., Смольнякова Н. М., Михайлова О. В. Принципи та основні етапи оптимізації в системі управління оборотними активами на підприємствах роздрібної торгівлі. *наук. вісник Бізнесінформ*. 2013. № 6. 202–208с.

- 40) Гросул В. А., Филипенко О.М. Оптимізація структури оборотних активів підприємства. *наук. вісник Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2011. №2. 172–179с.
- 41) Ігнатська І. А. Стратегічний менеджмент : підруч. Київ: Каравела, 2008. 480 с.
- 42) Звітність підприємства 2021. URL:<https://smida.gov.ua/db/prof/31985955>
- 43) Ахновська І.О., Панасюк П.І. Антикризове управління підприємством в умовах економіки мінімального контакту. *Економічний простір*. №166. 2021.С. 42-48.
URL: <http://www.prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/issue/view/41>
- 44) Ахновська І.О., Левченко О. Розвиток краудфандингу для фінансування малого бізнесу в умовах інформаційної економіки. *Підприємництво та інновації*. №28. 2021.С. 76-83. URL: <http://ejournal.in.ua/index.php/journal/article/view/408>
- 45) Болгов В.Є., Витяганець І.М. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності як важлива ціль внутрішньофірмового бюджетування. *Економіка і організація управління – ДонНУ ім. В. Стуса, м. Вінниця*. № 1 (41) 2021 р. – С. 15-29. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10815/10720>
- 46) Болгов В.Є., Кушнір І.М. Механізм стратегічного фінансового планування на підприємстві ПрАТ «фармацевтична фірма «Дарниця» методом коефіцієнтного аналізу. *Економіка і організація управління – ДонНУ ім. В. Стуса, м. Вінниця*. № 1 (41) 2021 р. – С. 41-50. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10817/10722>
- 47) Kozlovskyi, S., Baidala, V., Tkachuk, O., Kozyrskaya, T. (2018), «Management of the sustainable development of the agrarian sector of the regions of Ukraine», *Montenegrin Journal of Economics*, Vol. 14. № 4, pp. 175-190. <http://dx.doi.org/10.14254/1800-5845/2018.14-4.12>
- 48) Yousuf, A., Haddad, H., Pakurar, M., Kozlovskyi, S., Mohylova, A., Shlapak, O., Janos, F. (2019), «The effect of operational flexibility on performance: a field

study on small and medium-sized industrial companies in Jordan», *Montenegrin Journal of Economics*, Vol. 15(1), pp. 47-60. <http://dx.doi.org/10.14254/1800-5845/2019.15-1.4>

49) Ключан І. В., Трегубов О.С., Гнатенко І.А., Парохненко О.С. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ІННОВАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ: МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ ТА МІНІМІЗАЦІЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ. Інвестиції: практика та досвід № 17/2021. С. 6-10. DOI: 10.32702/2306 6814.2021.17.5 2.

50) Трегубов О.С., Лісовий Д.І. Резерви підвищення ефективності управління формуванням доходів і прибутку підприємства. Економіка і організація управління. №3-4 / 2014. С. 281-287. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/eiou_2014_3-4_43.pdf

51) Солоненко Ю. В. Інтернаціоналізація сімейного бізнесу: сутність процесу та чинники впливу. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця: ДонНУ, 2018. Вип. 2 (30). С. 84–91. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/6021>

52) Солоненко Ю.В. Управління сімейним бізнесом в умовах ринкової економіки. *Економіка і організація управління: збірник наукових праць*. Донецький національний університет. Вінниця: ДонНУ, 2016. Вип. 3 (23). С. 417–423. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/2915>

53) Олійник Л.В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1 (22). С. 118–124. https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/745/Oliinyk_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y

54) Олійник Л.В., Скідченко А.О. Аналіз шляхів подолання підприємницьких ризиків на прикладі ТОВ «НОВА ПОШТА». *Економіка і організація управління*. 2020. № 2 (38). С. 68–80. <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9381/9317>

- 55) Андронік О.Л. Вплив оподаткування на розвиток малого та середнього підприємництва в Україні. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №3 (39), С. 144-154 (категорія Б) <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9711>
- 56) Андронік О.Л., Воронін А.В. Можливості та загрози електронної комерції в Україні. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет. Вінниця. 2021. №4 (44), С. 118-130 (категорія Б)
- 57) Воронін А.В. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ПІДТРИМКА МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ. *Економіка і організація управління*. Донецький національний університет. Вінниця. 2020. №4 (40), С. 327-335 (категорія Б) <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/10634>
- 58) Біркентале В.В., Василенко В.М. Програмно-цільовий підхід до інвестиційного розвитку територій. *Економіка і організація управління*. ДонНУ ім. В. Стуса, м. Вінниця. 2021. №2(42). С. 132-141. DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2021.2.13>
- 59) Біркентале В.В., Зима А.О. Інноваційна діяльність як основа підвищення конкурентоспроможності підприємств та регіонів. *Вісник ДонНУ: Серія В: Економіка і право*. Донецьк: ДонНУ. 2009. №1. С. 53-60.
- 60) Костенюк Ю.Б. Моделювання потенціалу підприємства для розробки стратегій управління. *Статистика України*. 2019. №4(87). С. 21-27 URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4560>
- 71) Баглюк Ю., Шевчук О. Модель McKinsey 7-S як інструмент оцінювання конкурентоспроможності підприємства. *Економіка і організація управління*. №3 (31). 2018. С. 159-167
- 62) Рудик Р.Р. «Управління оборотними активами на підприємстві»: збірн. наук. праць. «Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки». Умань, 2021
- 63) Безбородова Т. В., Даншина Т. В. Управління оборотними коштами підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. №1. С. 59–62.

- 64) Дехтяр Н. А., Дейнека О. В., Управління оборотними активами підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. №8. С. 572–578.
- 65) Корбутяк А. Г., Цікал А. С. Особливості управління оборотними активами підприємства. *Науковий огляд*. 2016. Т.9(30). С. 1–9.
- 66) Лебедєва А. М. Методичні аспекти аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2015. №1. С. 67–76.
- 67) Лубкей Н. П., Крамарчук С. П. Система управління оборотними активами підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 22. С. 86–91.
- 68) Мартиненко В. П., Легеза Н. В. Прогресивні підходи до управління оборотними активами промислових підприємств. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. № 18. С. 225–229.
- 69) Опаріна О. В. Групування підприємств галузі машинобудування за критерієм ефективності управління оборотними активами. *Молодіжний економічний вісник ХНЕУ*. 2020.
- 70) Опаріна О. В. Стратегічне позиціонування підприємства на матриці фінансових стратегій. *Актуальні питання та перспективи проведення наукових досліджень: матеріали міжнародної студентської наукової конференції*. 2020. (Т.1). С. 125–126.
- 71) Павленко О. П., Бурсук Г. Ю. Фінансовий аналіз оборотних активів та оптимізація джерел їх формування. *Молодий вчений*. 2017. №10. 981–984.
- 72) Кнейслер О. В., Гуцал І. С., Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. Тернопіль : Вектор, 2016. 388 с.

Додаток А

Таблиця А1 - Тракткування сутності економічної категорії «оборотні активи» вченими-науковцями

Брейлі Р., Майєрс С.	Оборотні активи – це такі активи, які компанія в найближчому майбутньому збирається перетворити в грошові кошти.
Зві Боді, Роберт Мертон	Оборотні активи – суми грошових коштів компанії та всі інші статті балансу, які протягом року передбачається перетворити в гроші.
Крейніна М. Н.	Оборотні активи – це мобільна частина майна підприємства, тобто вся вартість тих оборотних активів, які при нормальних умовах роботи протягом року (або навіть коротшого періоду) перетворюються в грошові кошти в результаті отримання виручки від реалізації, обігу цінних паперів і т.д.
Білик М. Д.	Оборотні активи – група мобільних активів із періодом використання до одного року, що безпосередньо обслуговують операційну діяльність підприємства і внаслідок високого рівня їх ліквідності мають забезпечувати його платоспроможність за поточними фінансовими зобов'язаннями.
Бланк І. О.	Оборотні активи – сукупність майнових цінностей підприємства, що забезпечують поточну виробничокомерційну діяльність підприємства та, що повністю споживаються у процесі одного виробничокомерційного циклу.

Додаток Б

Таблиця Б1 - Наукові підходи до визначення сутності поняття «управління оборотними активами підприємства»

З. В. Філатова, А. Г. Ротанова	система цілеспрямованої взаємодії між об'єктом та суб'єктом шляхом реалізації функцій управління із застосуванням методів, засобів та інструментів трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотних активів.
Ю. О. Швець, А. В. Скворцова	система цілеспрямованих та узгоджених взаємозв'язків між суб'єктом та об'єктом управління шляхом реалізації функцій управління із використання сформованих методів, засобів, механізмів і фінансово-економічних інструментів аналізу, дослідження, перетворення пов'язаних між собою процесів розподілу, формування, використання, контролю оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, структурою та складом за умови врахування внутрішніх та зовнішніх загроз та з метою підвищення рівня фінансової стійкості.
В. Г. Баранова	сукупність відокремлених, але пов'язаних між собою елементів, що забезпечують цілеспрямований вплив на об'єкт управління шляхом реалізації функцій управління через використання комплексу методів управління з метою забезпечення належного рівня фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.
І. А. Бланк	Формування необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізація й оптимізація структури джерел їх фінансування.
В. В. Ковальов	визначення обсягу і структури поточних активів, джерел їх покриття і співвідношення між ними, достатнього для забезпечення довгострокової виробничої та ефективної фінансової діяльності підприємства.
А. М. Поддєрьогін	комплекс заходів, які спрямовані на забезпечення умов оптимізації та безперервного процесу збільшення їх обсягу, формування достатнього їх обсягу, раціональної структури й ефективної організації їх використання.

Додаток Д

Таблиця Д1 - Баланс (Актив)

Актив	Код рядка	2018	2019	2020
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	15	10	6
первісна вартість	1001	37	32	30
накопичена амортизація	1002	22	22	24
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1489	1414	1414
Основні засоби:	1010	1512	1417	1355
первісна вартість	1011	2135	2166	2188
знос	1012	623	749	833
Усього за розділом I	1095	3016	2841	2775
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	2796	4404	4505
Виробничі запаси	1101	1640	3322	2956
Готова продукція	1103	1079	992	1450
Товари	1104	77	90	99
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2458	2784	2318
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
з бюджетом	1135	67	0	27
у тому числі з податку на прибуток	1136	29	0	15
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	323	448	625
Гроші та їх еквіваленти	1165	825	494	310
Готівка	1166	11	8	19
Рахунки в банках	1167	814	486	291
Витрати майбутніх періодів	1170	4	4	4
Інші оборотні активи	1190	6	24	21
Усього за розділом II	1195	6479	8158	7810
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	1300	9495	10999	10585

Додаток Д

Таблиця Д2 - Баланс (Пасив)

Пасив	Код рядка	2018	2019	2020
І. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	901	901	901
Додатковий капітал	1410	1	1	1
Резервний капітал	1415	225	225	225
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	811	1279	1617
Усього за розділом І	1495	1938	2406	2744
ІІ. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Усього за розділом ІІ	1595	0	0	0
ІІІ. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	0	400	0
Поточна кредиторська заборгованість:				
за товари, роботи, послуги	1615	7138	7582	7475
за розрахунками з бюджетом	1620	21	182	23
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	59	0
за розрахунками зі страхування	1625	61	34	31
за розрахунками з оплати праці	1630	148	135	92
за розрахунками з учасниками	1640	128	128	128
Поточні забезпечення	1660	0	0	33
Інші поточні зобов'язання	1690	61	132	59
Усього за розділом ІІІ	1695	7557	8593	7841
ІV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду				
Баланс	1900	9495	10999	10585

Додаток В

Таблиця В1 - Звіт про фінансові результати (фінансові результати)

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	30393	29622	30283
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-	-	-
Валовий: прибуток	2090	1258	2103	1543
Інші операційні доходи	2120	652	910	1792
Адміністративні витрати	2130	-1047	-1013	-1010
Витрати на збут	2150	-166	-177	-144
Інші операційні витрати	2180	-565	-1242	-1749
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	132	581	432
Інші фінансові доходи	2220	8	2	3
Інші доходи	2240	36	0	15
Фінансові витрати	2250	-6	-7	-38
Інші витрати	2270	-4	-5	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	166	571	412
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-33	-103	-74
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	133	468	338

Додаток В

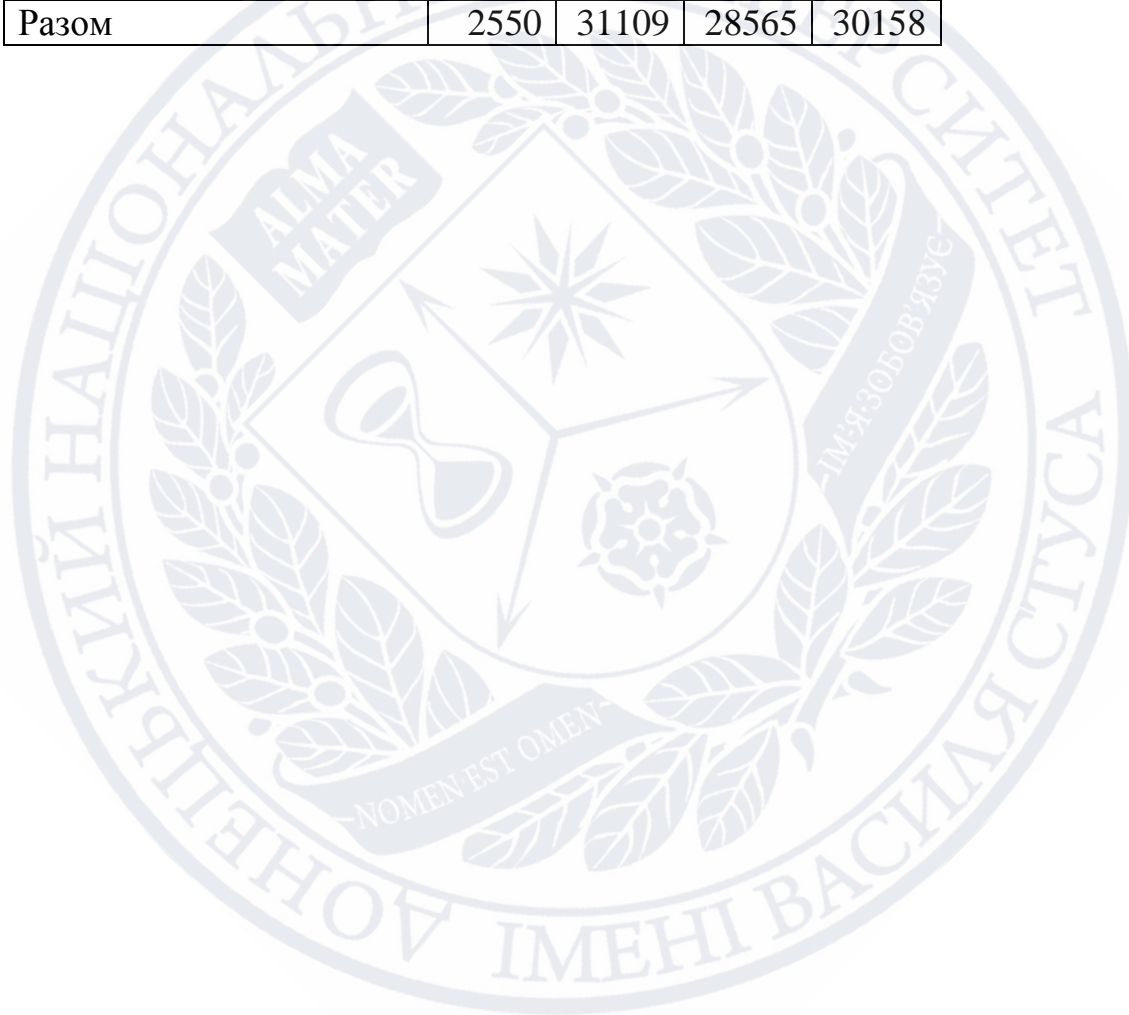
Таблиця В2 - Звіт про фінансові результати (сукупні доходи)

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0	0
Накопичені курсові різниці	2410	0	0	0
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	133	468	338

Додаток В

Таблиця В3 - Звіт про фінансові результати (елементи операційних витрат)

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020
Матеріальні затрати	2500	24928	22995	24628
Витрати на оплату праці	2505	2508	2824	2876
Відрахування на соціальні заходи	2510	951	617	627
Амортизація	2515	168	141	87
Інші операційні витрати	2520	2554	1988	1940
Разом	2550	31109	28565	30158

Додаток В

Таблиця В4 - Звіт про фінансові результати (розрахунок показників прибутку акцій)

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020
Середньорічна кількість простих акцій	2600	90060	90060	90060
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	90060	90060	90060
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	1,48	5,20	3,75
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	1,48	5,20	3,75
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0	0

Додаток Г

Таблиця Г1 - Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	Код рядка	2018	2019	2020
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від:	3000	36873	36324	38900
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)				
Цільового фінансування	3010	59	0	0
Надходження від повернення авансів	3020	2	50	1
Інші надходження	3095	102	84	116
Витрачання на оплату:	3100	31955	33055	33716
Товарів (робіт, послуг)				
Праці	3105	-2060	-2261	-2309
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-1017	-649	-636
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-1130	-1050	-1724
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	-42	-14	-149
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	-636	-440	-935
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-452	-596	-640
Витрачання на оплату авансів	3135	-112	0	-103
Інші витрачання	3190	-110	-169	-277
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	652	-726	252
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від отриманих:				
відсотків	3215	8	2	3
Витрачання на придбання:				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	8	2	3
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Надходження від:				
Отримання позик	3305	1140	400	50
Витрачання на:				
Погашення позик	3350	1140	0	450
Витрачання на сплату відсотків	3360	-12	-7	-38
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-12	393	-438
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	648	-331	-183
Залишок коштів на початок року	3405	177	825	494
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	0	0	-1
Залишок коштів на кінець року	3415	825	494	310

Додаток М

Таблиця М1 - Розрахунок результату господарської діяльності ПАТ
«Пластмодерн» за 2018 – 2020 рр., тис. грн

Показник	Умовне позначен ня	2018	2019	2020
1. Додана вартість	ДВ	6181	5570	5530
а) вартість виробленої та реалізованої у звітному періоді продукції	РПв	31109	28565	30158
б) матеріальні витрати	МВ	24928	22995	24628
2. Брутто–результат від експлуатації інвестицій	БР	1464,8	833	898
а) податок на додану вартість	ПДВ	1236,2	1114	1106
б) витрати на оплату праці	Воп	2508	2824	2876
в) відрахування на соціальні заходи	Всз	951	617	627
г) середня за звітний період поточна заборгованість за розрахунками з бюджетом	ПЗв	21	182	23
3. Зміна фінансово–експлуатаційних потреб	дФЭП	1813	1892	-73
а) запаси на початок звітного періоду	Зп	1164	2796	4404
б) запаси на кінець звітного періоду	Зк	2796	4404	4505
в) дебіторська заборгованість на початок звітного періоду	ДЗп	2802	2877	3232
г) дебіторська заборгованість на кінець звітного періоду	ДЗк	2877	3232	2985
д) кредиторська заборгованість на початок звітного періоду	КЗп	295	189	260
е) кредиторська заборгованість на кінець звітного періоду	КЗк	189	260	187
ж) ФЕП на початок звітного періоду	ФЕП п	3671	5484	7376
з) ФЕП на кінець звітного періоду	ФЕП к	5484	7376	7303
4. Зміна первісної вартості основних фондів за звітний період	Δ ОФ	26	31	22
5. Інші доходи	ІД	36	0	15
6. Результат господарської діяльності	РГД	-348,2	-1059	971